

Faunabeheerplan

WBE

De Mandelvallei

2021 2027

Ontwerp

Met ondersteuning van:

Dit faunabeheerplan kwam mede tot stand met de samenwerking van Hubertus Vereniging
Vlaanderen (HVV) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

Vlaanderen
is natuur

**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

Inhoud

1.	Algemene administratieve gegevens	3
1.1	Situering van de WBE	3
1.2	Inventarisatie.....	4
2.	Biotoopbeschrijving.....	5
2.1	Kwantitatieve en kwalitatieve bespreking van de habitatten in de WBE	5
2.2	Habitatverbeteringen die in de afgelopen erkenningsperiode werden gerealiseerd.	9
2.3	Ligging Vogelrijk gebied	9
2.4	Speciale beschermingszones (SBZ)	9
2.5	Speciale beschermingszones (SBZ), ruimtelijke analyse noden IHD-soorten en implementatie IHD-acties in het faunabeheer.....	10
3.	Dataverzameling en dataverwerking.....	15
3.1	Wildrapport	15
3.2	Valwild	16
3.3	Schade	17
3.4	Overlast veroorzakende soorten	17
4.	Jachtwildsoorten	19
4.1	Grofwild.....	19
4.2	Kleinwild	31
4.3	Waterwild.....	47
4.4	Overig wild.....	55
5.	Overlast veroorzakende soorten	68
5.1	Kraaiachtigen.....	68
5.2	Nijlgans.....	73
6.	Subsidieerbare projecten	76
6.1	Inzaaien van landbouwgronden of akkerranden met kruidenmengsels voor wildsoorten (wild of wild & akkervogels)	76
6.2	Onderhoud houtkanten, hagen en heggen.....	77
6.3	Onderhoud poelen	77
7.	Werking van de WBE	79
7.1	Interne werking van de WBE	79
7.2	Externe samenwerking van de WBE	79
8.	Bijlagen.....	81
	Bijlage 1: Lijst van de jachtrechthouders en oppervlakte van de jachtterreinen	81

1. Algemene administratieve gegevens

1.1 Situering van de WBE

WBE 'De Mandelvallei' situeert zich in het oosten van de provincie West-Vlaanderen (Figuur 1). Binnen het nummeringssysteem van HVV heeft deze WBE het nummer **121** gekregen. Alle jachtreviernummers binnen deze WBE zullen bijgevolg ook met dit nummer beginnen.

Figuur 1. Situering van het werkingsgebied van WBE 'De Mandelvallei' binnen Vlaanderen.

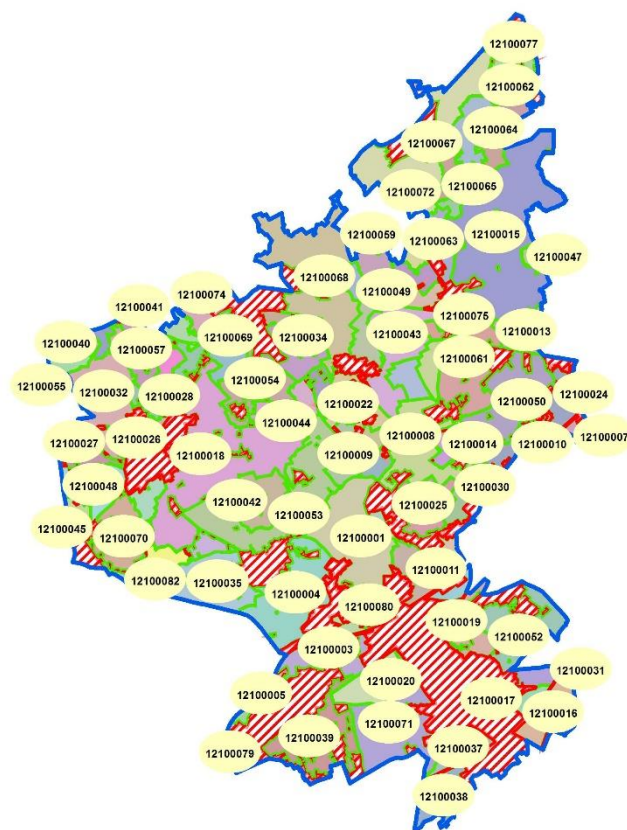
Het werkingsgebied van de WBE is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Tielt, Meulebeke, Dentergem, Waregem, Oostrozebeke, Ingelmunster, Wielsbeke, Zulte, Deinze, Aalter, Ruiselede en Pittem en voor een klein gedeelte op het grondgebied van Harelbeke, Deerlijk, Anzegem, Wortegem-Petegem en Kruishoutem. De WBE- grenzen zijn op de meeste locaties niet duidelijk afgelijnd en worden op de meeste locaties gevormd door de grenzen van de jachtrevieren van leden en niet door fysieke barrières. Uitwisseling tussen de wildpopulatie in de WBE en de wildpopulaties in de omliggende WBE's zijn op de meeste locaties zeker mogelijk. In het noordelijke gedeelte van de WBE zijn er weinig interne barrières voor het wild. De jachtvelden en het habitat in het zuidelijke gedeelte van de WBE zijn meer versnipperd door de aanwezigheid van de Leie en de E17 die fungeren als een gedeeltelijke barrière voor het niet-vliegend wild, en door de veelvuldige aanwezigheid van (niet-bejaagde) bebouwde gebieden.

De WBE werd opgericht op 7 maart 1995 (publicatie in het Belgisch Staatsblad op 16 november 1995). De WBE werd voor de laatste keer erkend op 1 juli 2015 en bijgevolg zal, volgens het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014, de WBE opnieuw erkend moeten worden voor 1 juli 2021.

In het voor u liggende faunabeheerplan, dat deel uitmaakt van de nieuwe erkenningsaanvraag, zal getracht worden een pragmatisch wildbeheer te voeren dat gesteund zal zijn op de verzamelde statistieken. Zodoende zal het mogelijk zijn om de voorgestelde maatregelen achteraf te evalueren en na te gaan of het beoogde effect bekomen werd. Dit plan is opgesteld voor de periode van 2021 - 2027. Bij veranderingen van de wetgeving betreffende de jacht, interne wijzigingen of aanpassingen aan de criteria ter erkenning van wildbeheereenheden kunnen wijzigingen aan het faunabeheerplan worden doorgevoerd. De leden zullen hiervan zo vlug mogelijk op de hoogte worden gesteld tijdens een algemene vergadering.

1.2 Inventarisatie

Het werkingsgebied van de WBE heeft een oppervlakte van 22.234.02 ha. Op 4.572.90 ha hiervan is echter geen beheer mogelijk door leden van de WBE. De resterende oppervlakte van 17.661.12 ha wordt door 45 hoofdjachtrechthouders/planindieners beheerd op ~~76~~ 82 jachtterreinen. Naast deze jachtrechthouders leveren ook nog medejachtrechthouders (die zelf geen hoofdjachtrechthouder zijn), bijzondere veldwachters, jachtwachters en vennoten hun bijdrage in het wildbeheer. Binnen de WBE zijn 3 beëdigde veldwachters (BV's) werkzaam, met name op de revieren 121015 (één BV), 121050 (één BV) en 121064 (één BV). Het totaal aantal leden van de vereniging (exclusief de adviserende leden) bedraagt 121 (45 effectieve leden en 87 toegetreden leden). Op de onderstaande kaart (Figuur 2) worden de verschillende jachtterreinen weergegeven. De nummers van de jachtterreinen zijn in overeenstemming met de lijst van jachtrechthouders.

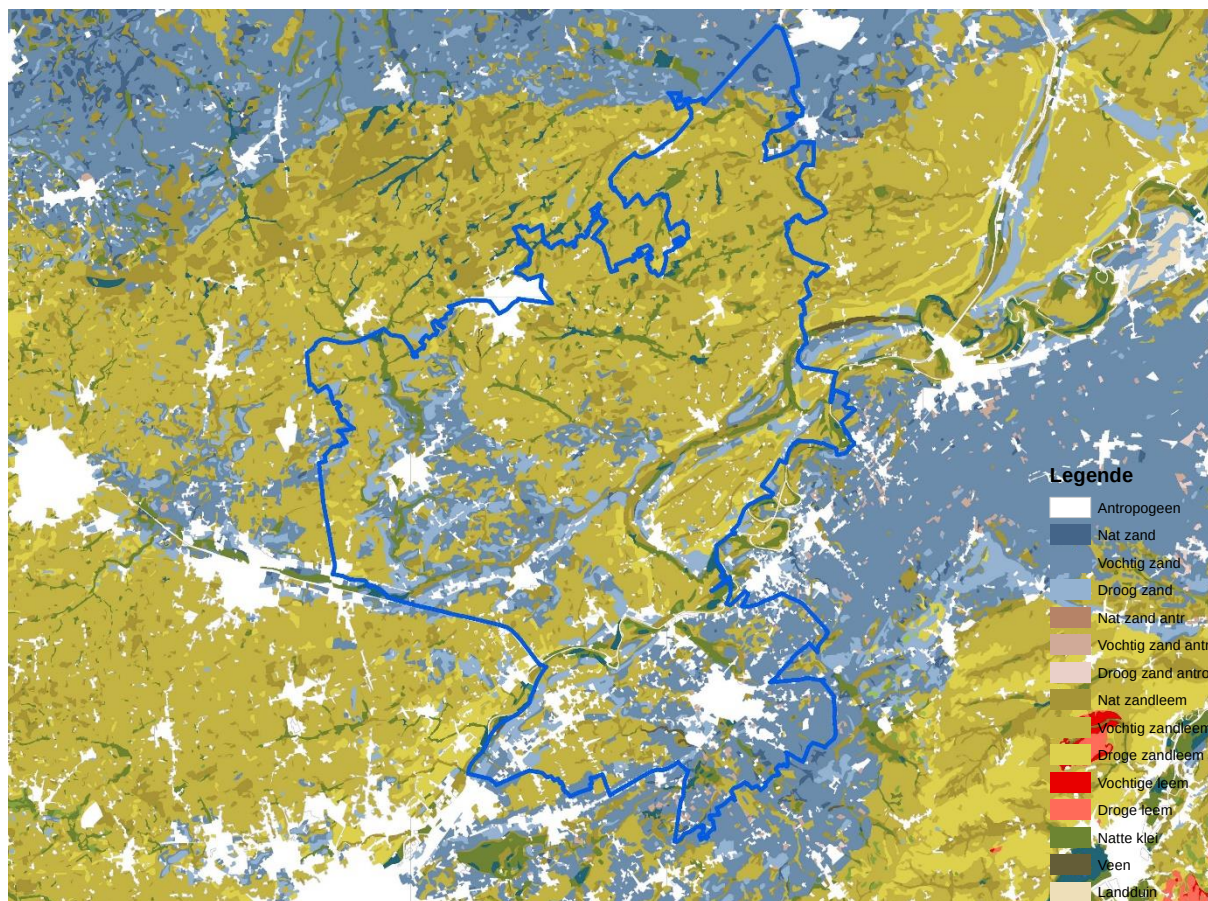
Figuur 2: Overzicht van de verschillende jachtterreinen met jachtterreinnummer in WBE 'De Mandelvallei'

2. Biotoopbeschrijving

2.1 Kwantitatieve en kwalitatieve bespreking van de habitatten in de WBE

2.1.1 Bodem

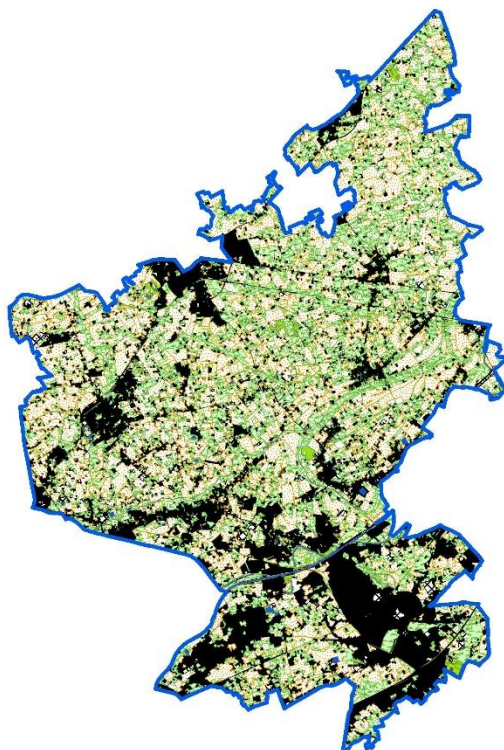
Om een goed beeld te scheppen van de ligging van teelten binnen de WBE, moet gekeken worden naar de bodemstructuur. Hiervoor werd beroep gedaan op de bodemkaart, opgesteld voor Vlaanderen. WBE 'De Mandelvallei' situeert zich in de zandleemstreek. De bodems bestaan voornamelijk uit een mix van droog en vochtig zandleem (Figuur 3, geel).

Figuur 3: Bodemkaart van de omgeving van de ligging van de WBE 'De Mandelvallei'.

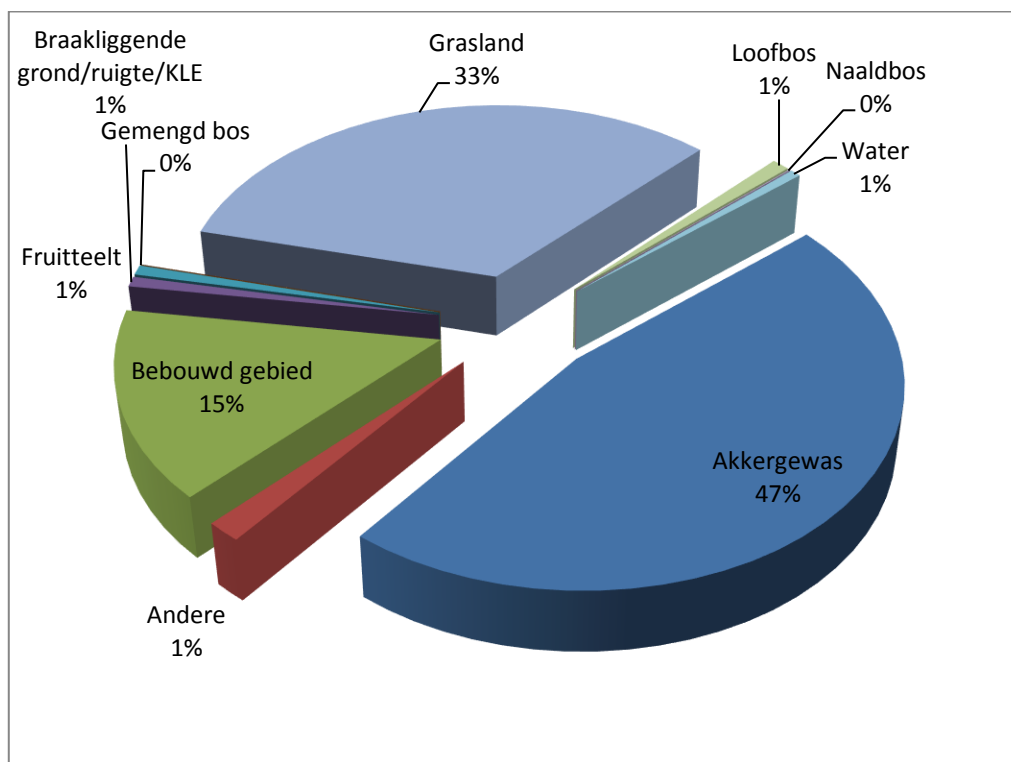
2.1.2 Landgebruik volgens de Biologische Waarderingskaart

Op basis van de Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart (uitgave 2016) uitgegeven door het Instituut voor Natuur en Bos onderzoek (INBO), is het mogelijk een vereenvoudigde weergave van de aanwezige biotopen te maken (Figuur 4). Tabel 1 geeft de oppervlakte van de verschillende landgebruiksvormen weer binnen het werkingsgebied van de WBE, voor de bejaagde oppervlakte en voor de oppervlakte die niet door leden van de WBE wordt bejaagd. In het bijgevoegde taartdiagram wordt dit visueel weergegeven voor de bejaagde oppervlakte van het werkingsgebied.

Figuur 4: Overzicht van de spreiding van het landgebruik in de WBE 'De Mandelvallei'

Figuur 5: Taartdiagram percentage landgebruik binnen de bejaagde oppervlakte in de WBE 'De Mandelvallei'

Tabel 1: Landgebruik binnen WBE 'De Mandelvallei' opgedeeld in het landgebruik binnen de oppervlakte bejaagd door de WBE en het landgebruik binnen de niet door de WBE bejaagde oppervlakte.

Landgebruik	Bejaagd door WBE		Niet bejaagd door WBE	
	opp (ha)	% opp	opp (ha)	% opp
Akkergewas	8257,43	46,75%	273,54	5,98%
Andere	284,25	1,61%	118,91	2,60%
Bebouwd gebied	2666,76	15,10%	3412,61	74,63%
Braakliggende grond/ruigte/KLE	143,11	0,81%	71,48	1,56%
Fruitteelt	137,77	0,78%	9,11	0,20%
Gemengd bos	0,27	0,00%	0,14	0,00%
Grasland	5875,64	33,27%	516,46	11,29%
Loofbos	177,10	1,00%	98,13	2,15%
Naaldbos	11,01	0,06%	0,36	0,01%
Water	107,79	0,61%	72,17	1,58%
Totaal	17661,12	100,00%	4572,90	100,00%

Om de kwantiteit en de aard van het in de WBE aanwezige habitat voor het wild te bespreken, wordt enkel rekening gehouden met de door de leden van de WBE bejaagde oppervlakte.

Grasland: 5875,64 of 33,27% van de bejaagde oppervlakte

- Het merendeel van deze graslanden wordt gebruikt voor de veeteelt (vooral koeien) (ongeveer 65 %). Een 35% van de graslanden wordt gebruikt als maailand.
- In de lopende erkenningsperiode bleef de totale oppervlakte grasland ongeveer constant. Vooral in de laatste twee jaren werd veel weiland omgezet naar maailand. De koeien blijven meer en meer op stal. Dit maailand wordt 2 à 3 keer per jaar gemaaid. De eerste maaibeurt valt meestal reeds begin mei – wat zorgt voor heel wat maaiverliezen onder het wild.

Akkerland: 8257,43 of 46,75% van de bejaagde oppervlakte

- De teeltensamenstelling verschilt enigszins tussen de Westelijke helft en de oostelijke helft van de WBE. In de westelijke helft wordt naar schatting ongeveer 35% van het landbouwareaal in beslag genomen door groententeelt (voornamelijk bloemkool, spruiten, wortelen, bonen, schorseneren, prei en chicorei). De resterende oppervlakte wordt voor de helft in beslag genomen voor de teelt van maïs, voor een kwart door aardappelen en voor het overige kwart door granen en bieten. In het oostelijke gedeelte van de WBE is de hoofteelt maïs (ongeveer 50 % van de totale oppervlakte landbouwaland), ongeveer 20 % aardappelen en 15 % granen. Op maximaal 15 % van de totale oppervlakte akkerland worden daar groenten geteeld.
- In het oosten is de teeltsamenstelling ongeveer gelijk gebleven tijdens de lopende erkenningsperiode. In het westelijke gedeelte nam het areaal groenten echter duidelijk toe ten koste van het areaal aan bieten.
- Het gebruik van groenbemesters wordt veel toegepast door de landbouwers (vaak in overleg met de jagers). Beheerovereenkomsten worden weinig toegepast. Op vele plaatsen zijn de akkers eerder klein zodat iedere vierkante meter telt voor de landbouwer.

Bossen: 188,38 ha of 1,07 % van de bejaagde oppervlakte

- Bossen komen zeer weinig voor binnen de bejaagde oppervlakte van de WBE. Er zijn slechts enkele kleine bosfragmenten aanwezig, vooral bestaande uit loofbos (191,34 ha).
- Populier is de hoofdboomsoort in het merendeel van deze bosfragmenten. De meeste populiernbossen hebben een sterk ontwikkelde ondergroei van bramen, gras, netels, distels en struiken zoals vlier, meidoorn en sleedoorn. Daarnaast bestaat een 35 % van het loofbosareaal ook uit jonge aanplant met es, els, beuk en iep. Deze jonge aanplanten vormen een ideaal habitat voor verschillende wildsoorten.

Bebouwd gebied: 2666,76 ha of 15,10% van de bejaagde oppervlakte

- De bebouwing binnen de WBE bestaat voornamelijk uit dorpskernen met lintbebouwing, woonwijken en enkele verspreid voorkomende landbouwbedrijven.
- Door de jachtrechthouders werd getracht zoveel mogelijk de grotere woonkernen en woonwijken uit de jachtrevieren uit te kleuren.

Andere: 284,25 of 1,61% van de bejaagde oppervlakte

- Het gaat vooral om grote zeggenvegetaties, rietland en zuur laagveen.

Wildakker, braakliggende grond en ruigte: 143,11 ha of 0,81% van de bejaagde oppervlakte

- Deze categorie van landgebruik komt verspreid voor binnen de bejaagde oppervlakte van de WBE. Het gaat vooral om wilgen- en gagelstruweel, verruigd grasland, natte ruigtes met moerasspirea en kleine landschapselementen zoals houtwallen. Wildakkers werden via de Habitatkaart 5.2. geklasseerd onder 'akkerland'.

Water: 107,79 ha of 0,61% van de bejaagde oppervlakte

- Het lage percentage water lijkt aan te geven dat water weinig prominent voorkomt in de WBE. Het tegendeel is waar. Veel waterelementen hebben echter geen grote oppervlakte (vb. beken, poelen, ...) waardoor ze niet als zelfstandige elementen op de Habitatkaart 5.2 zijn opgenomen.
- De Leie loopt door de WBE. Deze rivier is omzoomd door rietkragen die in veel gevallen worden beheerd door ANB en die een goed habitat vormen voor het waterwild. Ook de Mandel vormt een goed habitat voor het waterwild. Het betreft een vrij brede waterloop die eveneens omzoomd is door rietkanten. Veel wild is ook te vinden in de Poekebeek, waarvan het water redelijk zuiver is.
- Binnen de WBE zijn rond de 85 poelen terug te vinden die beheerd worden door jagers en landbouwers. Vaak worden in deze poelen ook broedgevallen genoteerd van waterwild.

Fruitteelt: 137,77 of 0,78% van de bejaagde oppervlakte

- Fruitteelt komt vrij veel in de WBE ~~nauwelijks~~ voor.

2.2 Habitatverbeteringen die in de afgelopen erkenningsperiode werden gerealiseerd.

De habitatverbeteringen die gerealiseerd werden in de afgelopen erkenningsperiode zijn de volgende:

- In de vorige erkenningsperiode werd gewerkt aan de aanplant en aan de omvorming van bossen. In de vorige erkenningsperiode heeft de WBE deze projecten opgevolgd en onderhouden waar nodig.
- De WBE heeft vorige erkenningsperiode een project uitgewerkt, waarbij jaarlijks een oppervlakte van ongeveer 10 ha worden ingezaaid met groenbedekkers. Deze groenbedekker wordt ingezaaid na een andere teelt en blijft op de akker staan tot minstens 15 maart. De groenbedekkers die in de WBE gebruikt zullen worden gebruikt zijn gele mosterd, klaver, winterrogge, lupinen en spurrie. De maatregel wordt niet toegepast op percelen die onder een beheermaatregel vallen.
- De WBE heeft vorige erkenningsperiode een project uitgewerkt, waarbij jaarlijks 100 m houtkanten worden onderhouden. De houtkanten worden onderhouden via een hakhoutbeheer. Exoten worden verwijderd uit de houtkant en waar gaten vallen worden struiken of bomen bij geplant.
- De WBE heeft vorige erkenningsperiode een project uitgewerkt, waarbij jaarlijks 2 nieuwe poelen met een oppervlakte tussen 50 en 100 m² werden aangelegd en jaarlijks 2 poelen met een oppervlakte tussen 50 en 100 m² werden onderhouden.
- Een drietal jaar geleden deed de WBE een actie waarbij aan ieder WBE-lid 5 verschillende bomen of struiken ter beschikking werden gesteld (oa. els, es, meidoorn).
- Ongeveer 250 knotwilgen worden geknot in de WBE. Elke knotwilg wordt daarbij eens om de 7 jaar geknot. Dit gebeurt op initiatief van de eigenaar van de knotwilgen die daarvoor meestal de WBE contacteert. De WBE doet dan een oproep aan haar leden om mee te komen helpen met de knotactie.
- Elk jaar worden verschillende wildakkers met een oppervlakte van ongeveer 4 ha ingezaaid met een mengsel van onder andere granen, klavers en luzerne.

2.3 Ligging Vogelrijk gebied

Binnen het werkingsgebied van de WBE zijn geen (delen van) Vogelrichtlijngebieden gelegen.

2.4 Speciale beschermingszones (SBZ)

2.4.1 Ligging habitatrichtlijngebieden

Het werkingsgebied van de WBE overlapt met habitatrichtlijngebied BE2300005 'Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel'; meer bepaald met deelgebied 10 (Zeverenbeekvallei). De grootte van de overlap met het werkingsgebied bedraagt 43,49 ha, waarvan 31,48 ha met de door de leden bejaagde oppervlakte.

Instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrichtlijngebied BE2300005 werden opgesteld voor boshabitats (types 9120, 9160, 9190 en 91E0), heidehabitats en open graslanden (types 2330, 4010 en 4030), waterelementen (type 3130 en 3150) en graslanden en ruigtes (types 6230, 6410, 6430 en 6510). Daarnaast werden ook instandhoudingsdoelstelling opgesteld voor de kamsalamander, de

mopsvleermijns en de drijvende waterweegbree (soorten waarvoor het gebied specifiek werd aangewezen).

De prioriteiten voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen binnen de habitatrichtlijngebieden die overlappen met het werkingsgebied zijn:

- Kwaliteitsverbetering van de aanwezige bos- en andere habitattypes. Voor boshabitats gebeurt dit voornamelijk door te zorgen voor een betere structuur van de boshabitats: dikke (dode) bomen, een goed ontwikkelde struik- en kruidlaag, bosranden en open plekken. Voor grasland- en moerasvegetaties gebeurt dit voornamelijk door een combinatie van inleidend inrichtingsmaatregelen en door optimale beheervormen.
- Kleinschalige bosuitbreidingen in functie van de creatie van een 'bos'netwerk voor de buffering van kleine boskernen en/of het onderling verbinden van bossen tot één netwerk. Hiervoor wordt ook gebruik gemaakt van kleine landschapselementen zoals hagen en houtkanten.
- De realisatie van aaneengesloten moeras- en natte graslandcomplexen (in de Zeverenbeekvallei wordt vooral gedacht aan de ontwikkeling van kleinere kernen van moeras en natte graslanden).
- Plaatselijk zal ook worden gewerkt aan het herstel van een meer natuurlijke waterhuishouding. Hiervoor is echter eerst nog verder onderzoek vereist.

Jagers van de WBE kunnen echter meewerken aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen indien zij percelen in eigendom hebben binnen Natura2000-gebied.

Enkele van de instandhoudingsdoelstellingen bieden een duidelijke win-winsituatie voor jagers. Vooral de instandhoudingsdoelstellingen rond boshabitats en verbindingen met kleine landschapselementen zijn op maat geschreven van jagers. Het creëren van open plekken in bossen en van bosranden (mantel-zoomvegetaties) vormt een aanzienlijke meerwaarde voor de ree, maar ook voor hazen, fazanten en konijnen. De aanwezigheid van dood hout zorgt ervoor dat meer insecten aanwezig zijn. Insecten worden gegeten door fazanten en hun kuikens, door eenden,... Het is mogelijk om via de bosgroepen en/of regionale landschappen mee te werken aan de realisatie van deze instandhoudingsdoelstellingen. Vaak zal blijken dat hier ook financiële stimuli voor mogelijk zijn.

2.4.2 Vogelrichtlijngebieden

Binnen het werkingsgebied van de WBE zijn geen (delen van) Vogelrichtlijngebieden gelegen.

2.5 Speciale beschermingszones (SBZ), ruimtelijke analyse noden IHD-soorten en implementatie IHD-acties in het faunabeheer

2.5.1 Ruimtelijke analyse noden IHD-soorten

Voor elk van de IHD-soorten waarvoor doelstellingen werden naar voor geschoven in de Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden in overlap met het werkingsgebied, werd op basis van de GIS-shapefile van de actuele potentiële relevante leefgebieden (ARPL) bepaald of deze soort kan voorkomen binnen het werkingsgebied van de WBE. De actuele potentiële relevante leefgebieden zijn de gebieden waar soortgerichte maatregelen, zinvol en realistisch zijn, rekening houdend met het huidige leefgebied en de kolonisatiecapaciteit, en met locaties voor eventuele herintroductie, al dan niet in het kader van een soortenbeschermingsprogramma. Dit wordt weergegeven in Tabel 2. Voor

elk van deze soorten worden in Tabel 3 ook de potentiële concrete acties opgesomd die op deze soorten een positieve impact kunnen hebben. Op basis van deze gegevens werd in Tabel 4 een inschatting gemaakt van de relevantie van maatregelen voor IHD-soorten voor het wildbeheer (en vice versa van de impact van maatregelen in het wildbeheer op deze IHD-soorten). Op basis van deze inschatting is er een grote synergie tussen maatregelen in het kader van het wildbeheer en maatregelen voor de blauwborst (*Luscinia svecica*), kamsalamander (*Triturus cristatus*) en de wespandief (*Pernis apivorus*).

Voor deze soorten worden de ARPL-kaarten die de locaties weergeven waar maatregelen het meest zinvol zijn weergegeven. Voor de overwinterende watervogels gebeurt dit voor alle genoemde soorten als groep.

Tabel 2: overzicht van de soorten van de Natura2000 gebieden, actueel relevante potentiële leefgebieden (ARPL) en de speciale beschermingsprogramma's (SBP). Voor deze soorten zijn IHD-doelstellingen opgemaakt. De tabel kruist aan indien een ARPL of een SBP voorkomt voor één van deze soorten binnen het bejaagd gebied van de WBE. Voor de soortengroep vleermuizen is geen kaartmateriaal beschikbaar om hun potentieel leefgebied te kunnen voorstellen.

Soort	ARPL in bejaagd gebied	SBP in bejaagd gebied
Bergeend	x	
Blauwborst	x	
Europese bever	x	
Gevlekte witsnuitlibel	x	
Ijsvogel	x	
Kamsalamander	x	x
Krakeend		
Kuifeend		
Ooievaar	x	
Regenwulp	x	
Spaanse vlag		
Tafeleend		
Waterrietzanger	x	
Wespandief	x	
Wintertaling	x	
Zwarte specht	x	

Tabel 3: Een overzicht van mogelijke maatregelen per soort ter ondersteuning van de instandhoudingsdoelstellingen.

Soort	Potentiële maatregelen
Bergeend	Plassen met een goede waterkwaliteit en veel waterplanten (en ongewervelden) Oogstresten aardappel en maïs laten liggen het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden voedselrijke waterrijke gebieden of graslanden
blauwborst	Rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen met oa. ook ruigten.
Europese bever	oplossen migratieknelpunten natuurlijke oevers met houtige opslag en struweel instellen van rustzones rekening houden met aanwezigheid bij rattenbestrijding
gevekte witsnuitlibel	zonbeschenen plassen zonder vis en met drijvende en ondergedoken waterplanten successie terugdringen (overgang open water naar verlanding OK) tegengaan eutrofiëring
ijsvogel	Natuurlijke oevers met plaatselijk steile, bij voorkeur zandige, wanden waterkwaliteit: voldoende helder water groot aanbod aan kleine vissen minimalisatie verstoring
kamsalamander	Visrijke waterpartijen creëren. Gevarieerde ondergedoken en drijvende watervegetaties. Landbiotoop: kleinschalig landschap met ruigte, bloemrijk grasland, houtwallen, bosranden en braamstruwelen,

	aansluitend bij voortplantingsbiotoop corridors via hagen, houtkanten, bloemrijke graslanden en poelen
Ooievaar	Plassen met een goede waterkwaliteit het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden Behoud hoge boomtoppen
Regenwulp	Plassen met een goede waterkwaliteit het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden
Waterrietzanger	Onderhoud riet- en zeggelandschap in voedselrijke moeraslandschappen het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden
wespendief	kwaliteitsverbetering van de grote bos- en natuurkernen behoud of toename open ruimte met hoge basisnatuurkwaliteit/mozaïeklandschap oa. regionaal belangrijke biotopen, historisch permanente graslanden en andere graslanden, KLE's, ...
Wintertaling	Plassen met een goede waterkwaliteit het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden
zwarte specht	kwalitatieve droge bos- en heidehabitats (structuur, voldoende oude bomen en dood hout, ...)

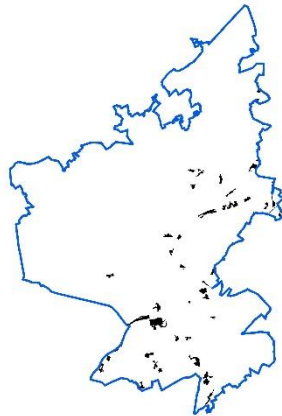
Tabel 4: Rangschikking van de IHD- soorten waarvoor doelstellingen/SBP's werden geformuleerd binnen de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden die voorkomen binnen de WBE. Soorten waar geen ARPL of SBP voorkomt binnen de bejaagde oppervlakte of waar de bejaagde oppervlakte niet overlapt met een gekende afgebakende perimeter uit een Soortenbeschermingsprogramma werden gescoord als 'niet van toepassing' aangezien maatregelen weinig zinvol zijn. De overige soorten werden gescoord op basis van een inschatting van de synergie tussen de habitatmaatregelen voor deze soorten met habitatnaden voor wildsoorten en het belang van predatorcontrole en jachtafspraken voor deze soorten. Mogelijke categorieën: NVT, niet relevant, beperkt relevant, relevant, zeer relevant.

Soort	Maatregel en zinvol bejaagd gebied op basis ARPL of SBP	Synergie habitatmaatregel en met habitat wildsoorten	Synergie met predatorcontr ole	Synergie met jachtafsprak en (rust/spreidi ng jacht)	Relevantie maatregelen jachtsector
Bergeend		+	x	X	Beperkt relevant
Blauwborst	x	++		X	relevant
Europese bever			X		nvt
Gevlekte witsnuitlibel	x	+++			relevant
Ijsvogel		+		X	Beperkt relevant
Kamsalamander	x	+++			relevant
Ooievaar	x	++	X	X	relevant
Regenwulp	x	+	X	X	Beperkt relevant
Waterrietzanger	x	+		X	Beperkt relevant
Wespendief	x	++		X	relevant
Wintertaling	x	+	X	X	Beperkt relevant
Zwarte specht				x	nvt

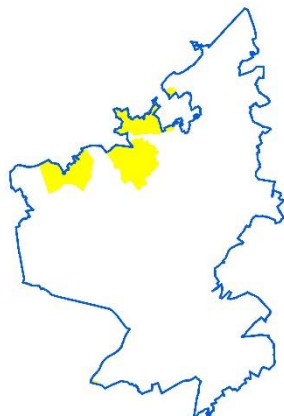
2.5.2 Implementatie concrete IHD-acties in het faunabeheerplan

De WBE heeft weinig mogelijkheid om zich te engageren in verbeteringsmaatregelen tot de instandhouding van Natura2000-soorten. De Gemeente is eigenaar van de meeste gronden waar de jachtrechtenhouders jagen en deze laat weinig structurele veranderingen, zoals biotoopverbeteringen, toe. De implementatie is daarom aangewezen op enkele wildakkers die zijn ingezaaid op gemeentegronden en meerdere wildakkers die zijn ingezaaid op privé-gronden.

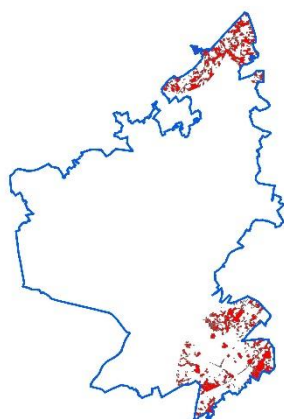
- Blauwborst (*Luscinia svecica*): Diverse habitatmaatregelen die de WBE uitvoert zijn van nut voor blauwborst. Het gaat hier om de maatregelen die betrekking hebben op rietkanten zoals het aanleggen van poelen. Maar ook de wildakkers die leden van de WBE inzaaien met de hulp van projectsubsidies vormen als habitat gelijkend op ruigte, voor de blauwborst een meerwaarde.
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*): De Kamsalamander heeft graag heldere, rijk begroeide poelen met open plekjes. De WBE heeft in de voorbije jaren meerdere poelen aangelegd die jaarlijks worden onderhouden. Deze poelen zijn een mogelijk habitat voor de kamsalamander. De poelen liggen bij voorkeur dicht bij elkaar en worden gedeeltelijk overschaduwd. Daarnaast kan lage begroeiing tussen de land- en waterhabitats de migratie bevorderen. Ook wildakkers kunnen deze rol vervullen.
- Wespendief (*Pernis apivorus*): De wespendief is, zoals zijn naam vermoed, een liefhebber van wespen, hommels en bijen. Ook eet het graag de larven en de honing van bijen. Het is een specialist die gebaad is bij het inzaaien van wildakkers naast bosgebieden. Die op hun beurt hommels en bijen aantrekken. De soort durft broeden in graanculturen en graslanden, waardoor het ook gebaad is bij een verlating van de maaidatum van graslanden.

Figuur 6: Overzicht van de perimeter van het ARPL voor de Blauwborst (zwart) in overlap met het bejaagd gebied van de WBE.

Figuur 7: Overzicht van de perimeter van het ARPL en het SBP voor de kamsalamnder (geel) in overlap met het bejaagd gebied van de WBE. Het ARPL ligt middenin het gebied SBP.

Figuur 8: Overzicht van de perimeter van het ARPL voor de wespindief (rood) in overlap met het bejaagd gebied van de WBE.

3. Dataverzameling en dataverwerking

3.1 Wildrapport

3.1.1 Verzameling en opslag van de gegevens

Voor het opstellen van de doelstellingen is het belangrijk te weten wat de huidige toestand van het wild is. Tevens is het belangrijk populatietrends op te kunnen volgen om zo nodig tijdig te kunnen ingrijpen of om de huidige maatregelen aan te kunnen passen. Hiervoor is het dan ook belangrijk de situatie van het verleden te kennen.

De WBE verzamelt jaarlijks de voorjaarestellingen en de afschotcijfers met het oog op het indienen van het wildrapport op volgende wijze:

- Iedere hoofdjachtrechthouder krijgt een invulformulier waarop de telcijfers en een invulformulier waarop de afschotcijfers dienen te worden ingevuld. Deze formulieren worden verstuurd naar de leden in de eerste helft van februari.
- De afschotcijfers moeten voor eind februari worden binnengebracht.
- De voorjaarestellingen van tijdens die winter moeten binnen zijn tegen eind april. (Voor het wildrapport moeten immers nog de voorjaarestellingen van het vorige kalenderjaar worden gebruikt).

3.1.2 Engagement voor dataverzameling in de toekomst

De procedure die momenteel wordt toegepast is goed te controleren en op te volgen binnen het beperkt aantal leden dat de WBE telt. Deze procedure zal naar de toekomst gehandhaafd worden.

3.1.3 Analyse van de data

In dit dossier maken wij gebruik van de volgende cijferreeksen om de evolutie van populatie en afschot weer te geven, evenals de spreiding in het werkingsgebied te duiden. Al deze data werden intern verzameld en komen veelal overeen met de ingediende data op de inventarisaties/wildrapport ingediend bij het ANB.

Voorjaarestellingen en afschotcijfers

- Trendevaluatie:
 - Voorjaar en afschot
 - Data per afzonderlijk jachtrevier, verzameld op het intranet van HVV:
2007-2019
- Interne spreiding
 - Voorjaar en Afschot:
Data per afzonderlijk jachtrevier verzameld op het intranet van HVV:
2007-2019

Voor de analyse van de evolutie van de wildstand, wordt gebruik gemaakt van veertien jaar data op WBE-niveau, voor de periode 2007 - 2019. Om de jaren met elkaar te kunnen vergelijken, werd ervoor geopteerd om gebruik te maken van relatieve cijfers, waarbij de aantallen herschaald werden tot een relatief aantal exemplaren per 100 ha. Om een trend te bepalen in deze statistieken, wordt een beroep

gedaan op de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) met de jaartallen en de relatieve voorjaarsstelling (of afschot) als variabelen. De verkregen waarden worden vergeleken op een schaal van -1 tot +1. Ligt de waarde onder -0,4 dan spreken we over een dalende trend. Ligt de waarde boven +0,4 dan spreken we over een stijgende trend. Ligt de waarde tussen -0,4 en +0,4 dan kunnen we spreken van een constante of schommelende trend. Deze interpretatie werd ook door het INBO gehanteerd in het document “*Wildbeheereenheden-statistieken rapportering en verwerking over de periode 1998-2007*”.

Voor de analyse van de interne spreiding van de voorjaarsstand en de afschotcijfers binnen de WBE, wordt gebruik gemaakt van veertien jaar data voor het afschot en het voorjaar. Al deze data worden verwerkt op jachtterreinniveau, voor de periode 2007 – 2019. Om de jachtterreinen met elkaar te kunnen vergelijken, werd per jachtterrein het gemiddelde van de voorjaarsstand/afschotcijfers genomen en herleid tot een relatief aantal exemplaren per 100 ha. Voor de aanmaak van de spreidingskaarten (figuren) werd steeds gewerkt met de som van de geslachten en leeftijdsklassen en werd een gradiënt (van lichtkleurig tot donker) op basis van kwantielen weergegeven. De spreidingskaarten geven dus niet de absolute waarden van het afschot of de voorjaarsstand weer, maar presenteren de onderlinge verhouding tussen de jachtterreinen, m.a.w. de interne spreiding in de WBE. Jachtterreinen waar geen voorjaarsstand of geen afschot werd gerealiseerd in de periode 2008- 2019, inclusief de niet door de WBE bejaagde gebieden, worden gearceerd weergegeven.

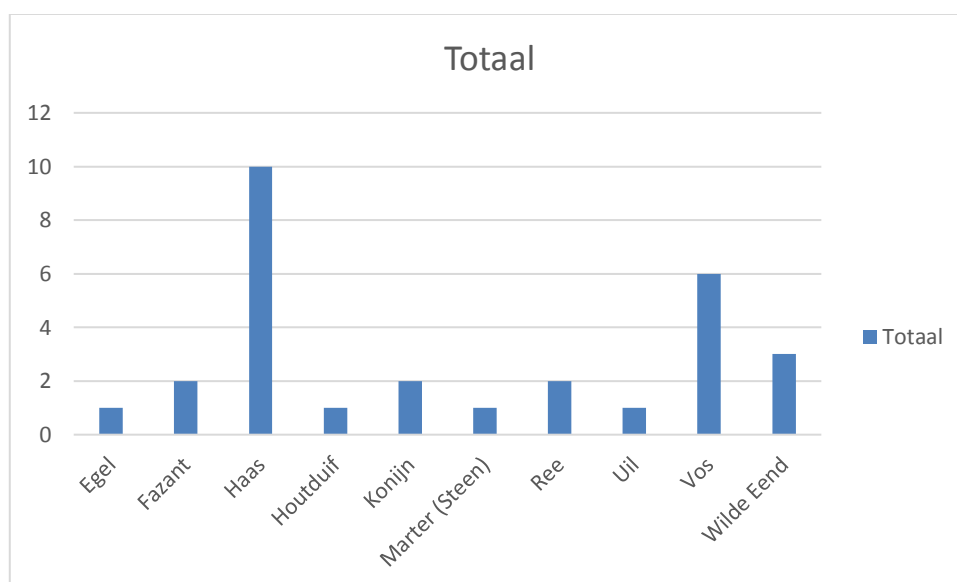
3.2 Valwild

3.2.1 Verzameling en opslag van de gegevens

Valwildgegevens werden in de periode 2008-2013 niet systematisch bijgehouden door de WBE. Er werd aan de leden gevraagd om valwild door te geven aan de WBE of zelf in te vullen op het intranet van HVV. Na een tijdje verwaterde dit systeem echter. Op onze website is er ook via een link de mogelijkheid om valwild te melden.

3.2.2 Analyse van de data

Uit de valwilddatabank van HVV kunnen we voor de periode 2010 – 2019 de volgende verkeerslachtoffers .

Grafiek 1: valwild door het verkeer in de periode 2010- 2019.

3.2.3 Engagement voor dataverzameling in de toekomst

In de toekomstige erkenningsperiode zal de WBE werk maken van het meer systematisch verzamelen van valwilddata. De WBE zal valwildgegevens bijhouden van alle bejaagbare wildsoorten en van alle exoten.

3.3 Schade

3.3.1 Verzameling en opslag van de gegevens

De WBE beschikt niet over formele gegevens in verband met de wildschade in de WBE. Klachten over de vos werden verzameld in een centraal meldpunt in de WBE. De lijst werd jaarlijks doorgestuurd aan de politie, ANB en de milieudienst van de betrokken gemeenten. Op onze website is er ook via een link de mogelijkheid om valwild te melden.

3.3.2 Analyse van de data

Een analyse wordt niet gemaakt, anderzijds wordt per wildsoort een beschrijving gemaakt van de schade bij deze soorten die schade veroorzaken.

3.3.3 Engagement voor dataverzameling in de toekomst

De WBE houdt de meldingen van de Wilder app bij die te maken hebben met schade.

3.4 Overlast veroorzakende soorten

3.4.1 Verzameling en opslag van de gegevens

Belangrijke overlast veroorzakende soorten die in de WBE voorkomen, zijn de rechtbekken. In de WBE zijn dit vooral de kraai en de ekster. Ook de kauw, die overvloedig aanwezig is in de WBE, zorgt voor grote ergernis van menig burger.

Het totaal aantal geschoten en gevangen exemplaren werd jaarlijks verzameld volgens de procedure beschreven in '3.1.1 Verzameling en opslag van de gegevens', pagina 15.

Andere belangrijke overlast veroorzakende soorten in de WBE zijn de Nijlgans, de roek en de meeuw. In de winterperiode heeft de WBE soms last van zwanen en ganzen.

3.4.1 Analyse van de data

- De beschikbare afschot- en vangstcijfers van de rechtbekken worden op dezelfde manier geanalyseerd als de afschotcijfers van jachtwildsoorten. Iedere hoofdjachtrechthouder krijgt een invulformulier waarop de telcijfers en een invulformulier waarop de afschotcijfers dienen te worden ingevuld. Deze formulieren worden verstuurd naar de leden in de eerste helft van februari.
- De afschotcijfers moeten voor eind februari worden binnengebracht.

- De voorjaarsstellingen van tijdens die winter moeten binnen zijn tegen eind april. (Voor het wilddrapport moeten immers nog de voorjaarsstellingen van het vorige kalenderjaar worden gebruikt).

3.4.2 Engagement voor dataverzameling in de toekomst

De procedure die momenteel wordt toegepast is goed te controleren en op te volgen binnen het beperkt aantal leden dat de WBE telt. Deze procedure zal naar de toekomst gehandhaafd worden.

Analyse van de data

3.4.3 Engagement voor dataverzameling in de toekomst

De WBE engageert zich om de afschot- en vangstcijfers van rechtebekken in de toekomst te blijven verzamelen via de bovenstaande procedure. Ook voor de Nijlgans zullen de afschotcijfers genoteerd worden.

4. Jachtwildsoorten

4.1 Grofwild

4.1.1 Ree

A. Kwaliteit van de habitat

Het habitat in de WBE is geen typisch reeënhabitat aangezien slechts weinig bos voorkomt. In de bosfragmenten is echter wel veel dekking aanwezig, zodat de kwaliteit van het aanwezige habitat geschikt is voor de ree. Op het akkerland vormt de aanwezigheid van maïs zeker geen probleem voor het reewild. Dit gewas blijft in het najaar langer op het veld staan en voorziet daardoor langer in dekking.

B. Data

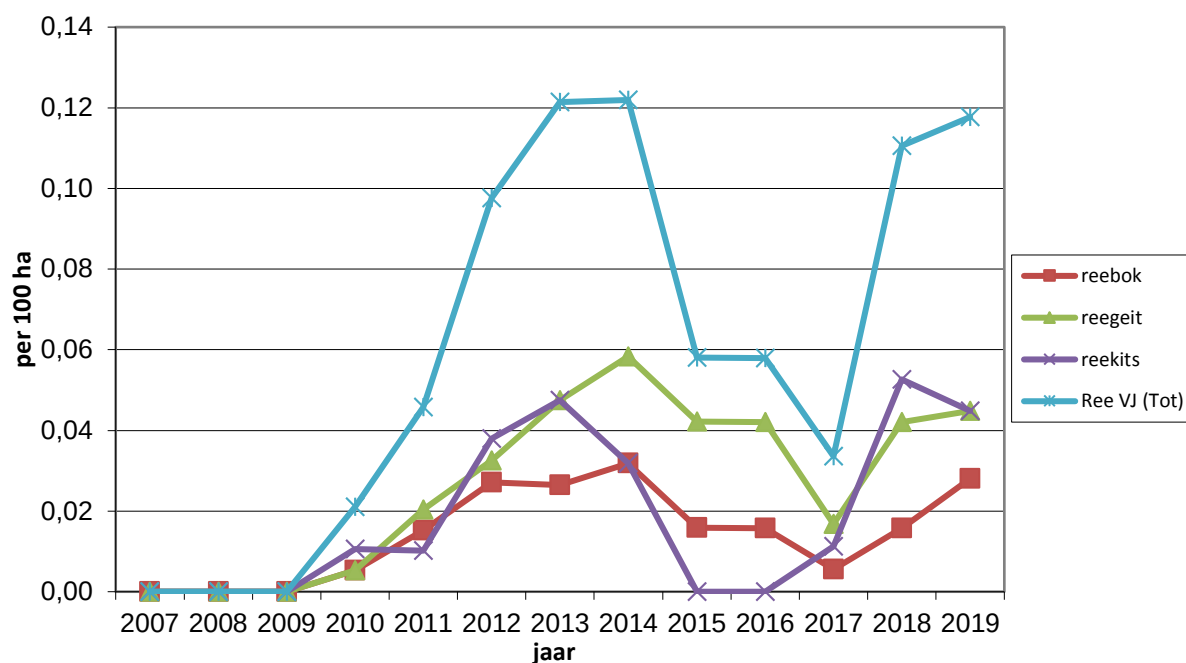
B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

In het werkingsgebied werden reeën pas vanaf 2010 waargenomen bij de voorjaarsstelling. Sindsdien werd een stijgende voorjaarsstand waargenomen voor zowel de bokken ($p = 0,68$), de geiten ($p = 0,61$) als de kitsen ($p = 0,56$). Er wordt een afschot verricht op ree sinds 2012. In dat jaar werd één bok geschoten en sindsdien worden gemiddeld 3 reeën gestrekt. De verdeling bedraagt meestal 1 bok en 2 kitsen. Daarmee stijgt enkel en alleen het afschot voor reebok ($p = 0,71$).

Tabel 5: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (p) voor ree over de hele monitoringsperiode

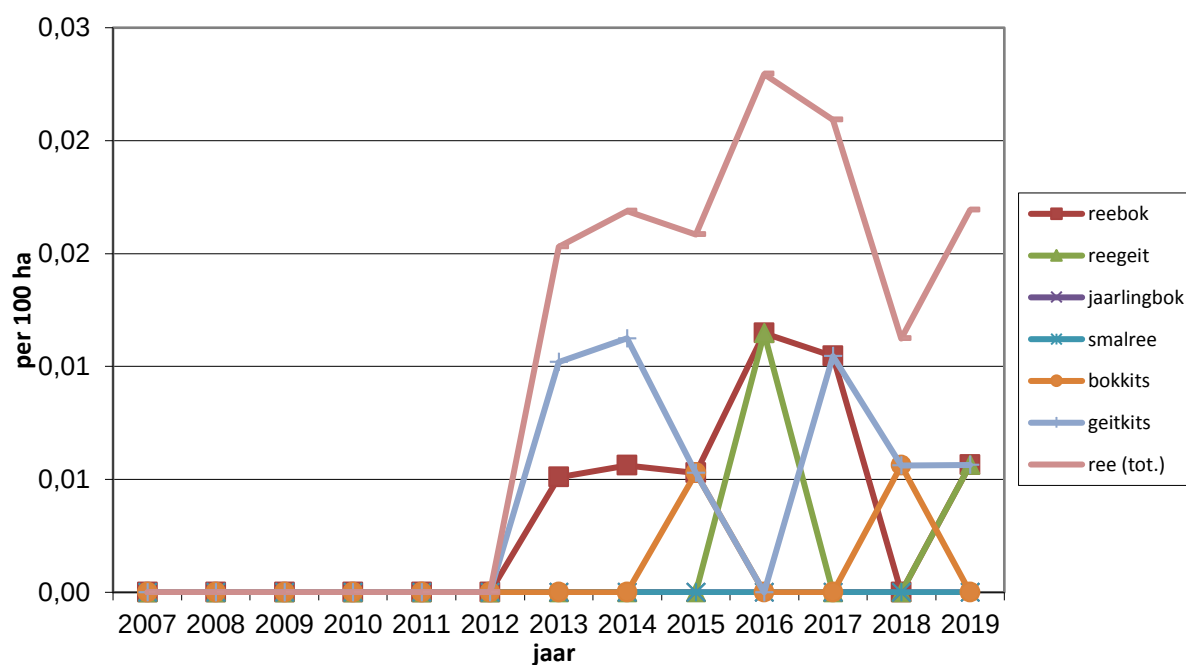
p	reebok	reegeit	jaarlingbok	smalree	bokkits	geitkits	ree
afschot	0,71	0,28	N/A	N/A	#N/B	#N/B	#N/B
	reebok	reegeit	reekits				
voorjaar	0,68	0,61	0,56				

Ree (*Capreolus capreolus*) voorjaar

Grafiek 2: Evolutie van de voorjaarstellingen van ree.

Ree (*Capreolus capreolus*) afschot

Grafiek 3: Evolutie van het afschot van ree.

De interne spreiding van de voorjaarsstand en het afschot geeft duidelijk aan dat de ree nog maar in enkele jachtrevieren voorkomt en in nog minder jachtrevieren werd bejaagd.

Figuur 9: Interne spreiding van de voorjaarsstand (links) en het afschot (rechts) van ree

B.2 Verwezenlijkte labels en Bioindicatoren reewild

Omwille van het lage afschot is hier weinig over te zeggen. Een interpretatie maken van de bioindicatoren kan tot foute interpretaties leiden aangezien het lage afschot geen representatie is van de populatie.

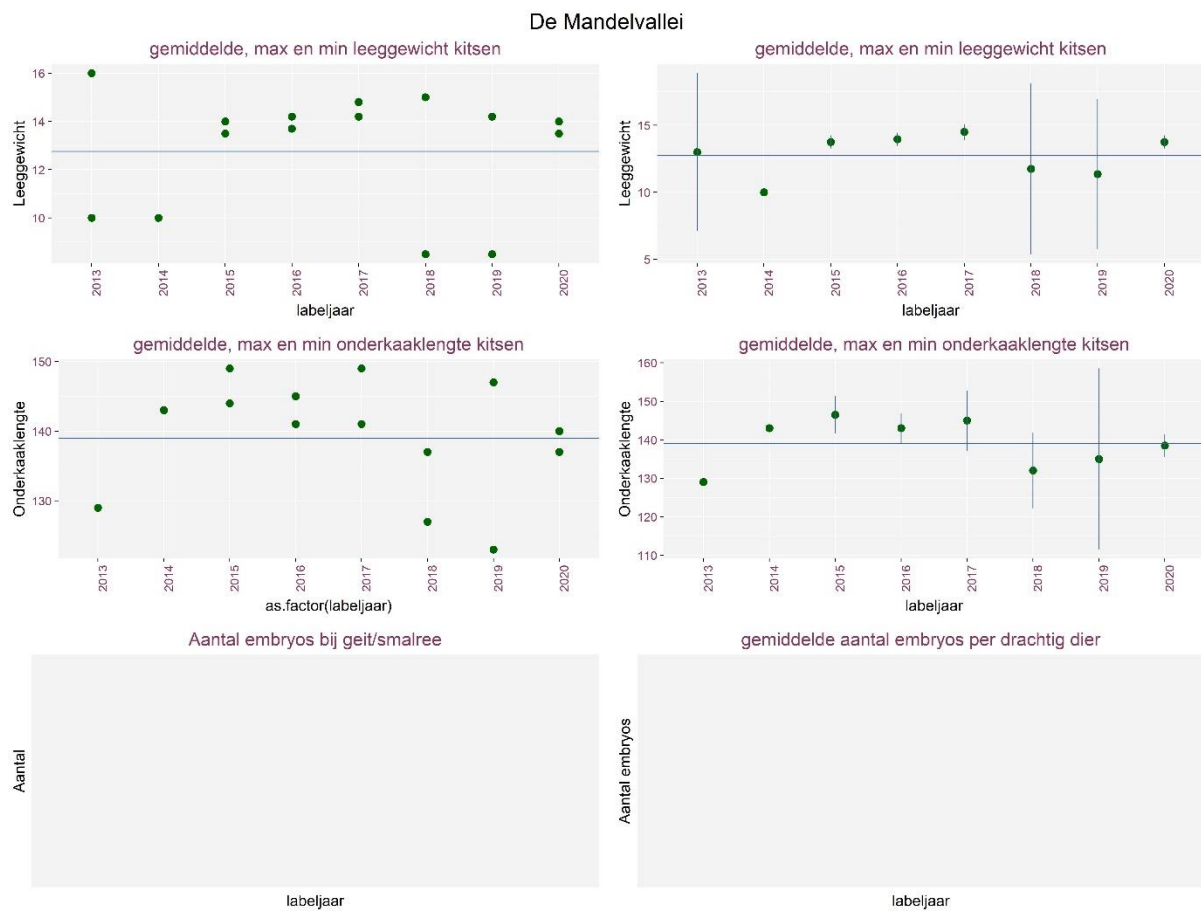
Het leeggewicht kitsen is een bioindicator voor de foerageermogelijkheden voor én na de geboorte. Een leeggewicht van de kitsen tussen 10 – 12 kg, is een indicator van een gezonde populatie met voldoende foerageermogelijkheden.

Uit een vooronderzoek uitgevoerd door het INBO tussen 2014 - 2020 is gekend dat de gemiddelde onderkaaklengte kisten variëren tussen de 130 en 150mm. De lengte van de onderkaak is bij jonge dieren gecorreleerd aan het gewicht van de dieren en is daarmee dus een extra controle op de leeggewichten.

Voor een groeiende populatie reeën draagt ongeveer 80 % van de geiten tussen de 1,70 – 1,90 embryo's per geit. Naarmate de populatiedichtheid groeit, dalen deze aantallen door o.a. lager gewicht, voedselaanbod en veroudering.

Grafiek 4: verwezenlijkte labels reewild voor de periode 2014– 2020 (in 2020 een lager afschot wegens stilleggen jacht door de covid19-pandemie)

Grafiek 5: overzicht bioindicatoren reewild voor de periode 2014 – 2020.

B.3 Valwild

Uit de valwild databank van HVV vinden we twee observaties terug van valwild in de WBE in het jaar 2010. De verkeersslachtoffers werden gevonden in de Schaagstraat.

B.4 Schade

Schade door reewild komt de laatste jaren weinig tot niet voor binnen de WBE.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: Nastreven van een gezonde voorjaarstand.
- Maatregelen:
 - Plaatsen reewildspiegels.
 - Aanleggen wildakkers, zaadmengsel specifiek samengesteld om ree, haas, konijn en patrijs te voeden en dekking te geven.
 - Reewildcommissie.
- Evaluatie: Volgens de bioindicatoren heeft de reepopulatie een gezonde gewicht en onderkaaklengte.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

De doelstelling is een toename van de voorjaarsstand. De populatie willen wij in de toekomst zien evolueren naar het dubbele van de huidige want in ons werkingsgebied is er voldoende biotoop en ruimte aanwezig.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

De WBE zal trachten de aantallen verkeersslachtoffers te laten dalen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Een doelstelling voor het voorkomen van schade is momenteel niet aan de orde. Indien de stijgende populatie in de komende erkenningsperiode voor schade zou zorgen, zal de WBE deze schade trachten te voorkomen/beperken.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

De tellingen van reewild worden in de WBE uitgevoerd van op de hoogzit en via nachtelijke tellingen met de lamp. Deze tellingen gebeuren door alle jachtrechthouders die reeds reewild waarnamen op hun jachtrevier tijdens hetzelfde weekend om dubbeltellingen te voorkomen. Voor de voorjaarsstelling wordt het gemiddelde doorgegeven van drie dergelijke tellingen.

Bij jachtrechthouders waar geen sporen van reewild werden aangetroffen en waar nog nooit reewild werd gezien of verscheen op de wildcamera wordt geen telling op reewild uitgevoerd.

E.2 Revierversorging

Omdat de leden van de WBE weinig eigendom hebben, zijn de leden van de WBE vooral aangewezen op de goodwill van landbouwers, andere particulieren en organisaties.

- In het verleden werden nieuwe bossen met gemengd loofhout en veel struiken aangeplant en werd een populierenaanplant omgezet naar gemengd loofhout. Ook in de toekomst zal de WBE verder trachten bossen aan te planten en de structuur van bestaande bossen verbeteren.
- Jaarlijks wordt een wildakker ingezaaid met een mengsel met onder andere granen, klavers en luzerne.
- De leden-jagers overleggen met landbouwers voor de inzaai van groenbemesters.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Het nastreven van een kwalitatieve populatie vereist dat getracht wordt om het vooropgestelde afschot zo goed mogelijk te realiseren en dat bij elk geschoten stuk de nodige data genoteerd worden, opdat de kwaliteit kan opgevolgd worden. Om de gewichten te bepalen moet de jager gebruik maken van een trekbalans (liefst digitaal). Indien het een geit betreft moet grondig gecontroleerd worden hoeveel embryo's aanwezig zijn! Alleen met het verzamelen van accurate data is het mogelijk onze reewildstand correct te blijven monitoren. Elk meldingsformulier wordt aan het secretariaat bezorgd om de bio-indicatoren op te volgen.

De WBE zal jaarlijks een afschotplan uitvoeren. Zij vraagt hiervoor een afschotplan aan via dit faunabeheerplan. De WBE hun afschot valt onder de 12 labels, waardoor ze niet binnen het driejarenafschotplan vallen.

Momenteel bedraagt de verdeling van deze labels:

- Bok: 1
- Geit: 0
- Kits: 2

Dat maakt dat er momenteel gewerkt wordt met volgende vorken. Deze liggen niet binnen de grenzen van de voorwaarden van het driejarenafschotplan:

- Bok: 33 %
- Geit: 0
- Kits: 66 %

De WBE zou naar de toekomst flexibel willen omspringen met de labels en de reeën de kans te geven een gezonde populatie uit te bouwen binnen de WBE. De WBE zal jaarlijks een afschotplan indienen.

Intern worden de labels van het reewild verdeeld door het bestuur. De verdeling gebeurt rekening houdend met het biotoop, de voorjaarestellingen, het aangevraagde afschot en het verwezenlijkt afschot van het vorige jaar van elk jachtrevier. Het zijn deze revieren die voldoende reeën tellen binnen een gezonde subpopulatie die een afschot kunnen uitvoeren.

Tijdens het afschot streeft de jager ernaar om eerst de zwakkere en zieke reeën te strekken. Op die manier krijgt de WBE een selectie voor de sterkere en gezonde dieren, die op hun beurt kunnen zorgen voor een goede reewildpopulatie.

Om een kwaliteitsvolle reewildpopulatie in de toekomst te kunnen blijven verzekeren, zal de WBE het beheer van de reewildlabels blijven opvolgen.

E.4 Voorkomen van valwild

De WBE hoopt het valwild te reduceren door het afschot zo goed mogelijk te realiseren. In het verleden werden er, in samenwerking met de gemeenten, reewildspiegels opgesteld. De geplaatste reewildspiegels, die geleverd werden door de gemeenten, zullen in de toekomst onderhouden worden door de WBE. Er zal een aanvraag gedaan worden voor het plaatsen van nieuwe reewildspiegels op de zwarte punten in de WBE. In de WBE is een werkingsstock van wildreflectoren en milieuvriendelijke palen beschikbaar. Een bijkomende stock is zonder probleem beschikbaar bij de technische dienst van de gemeente.

De WBE zal in de volgende erkenningsperiode blijven toezien op de aanwezigheid en het onderhouden van de wildreflectoren en de verkeersborden.

E.5 Voorkomen van schade

Er worden geen specifieke maatregelen voorzien. De WBE merkt op dat bij een correcte realisatie van het afschot de schade binnen de perken zou moeten blijven.

4.1.2 Everzwijn

A. Kwaliteit van de habitat

De biotoop in de WBE is niet geschikt voor everzwijn. Er komen geen grotere boscomplexen voor met voldoende onderbegroeiing. In de WBE is vooral gras- en weiland en akkerland terug te vinden met onder andere maïs als teelt. Dit is voor everzwijnen wel aantrekkelijk.

B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

Niet aan de orde. De WBE ziet geen everzwijnen in de WBE.

B.2 Valwild

Niet aan de orde.

B.3 Schade

Schade door everzwijn is door leden van de WBE niet kwantitatief vastgesteld. De WBE verwacht naar de toekomst meer schade door een groeiende populatie.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: indien aanwezig beperken van de negatieve gevolgen.
- Maatregelen:
 - /
- Evaluatie: We kunnen enkel stellen dat we een afschot uitvoeren op de everzwijnenpopulatie. Dat hiermee schade wordt beperkt is voor ons ongekend.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

De populatiedoelstelling voor everzwijn zal conform het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 vastgelegd worden op een overleg met de verschillende belangengroepen op niveau van de faunabeheerzone. Indien er een consensus bereikt wordt in de faunabeheerzone, zal de WBE haar doelstelling dan ook uitvoeren, gepast de doelstelling op niveau van de faunabeheerzone. De WBE ligt in faunabeheerzone 1. Deze staan beschreven in D.2 Doelstelling voor het voorkomen van schade pagina 26.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van schade

In de verschillende faunabeheerzones 1 gelden verschillende doelstellingen tot het beheren van schade door everzwijn. De WBE ligt hoofdzakelijk in de faunabeheerzone 9, maar het sluit niet uit dat onze verplichtingen niet gelden voor de twee andere faunabeheerzones.

Faunabeheerzone 1: Voor de FBZ 1,2 en 4 geldt een nulschade doelstelling over het volledige grondgebied. Buiten de gronden in eigendom van Natuurpunt en de gronden waar Natuurpunt het jachtrecht heeft, geldt een nulstanddoelstelling

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Everzwijn is één van de soorten waarvan de voorjaarstellingen jaarlijks dienen te worden doorgegeven via het wildrapport. Indien jagers een everzwijn hebben gezien op hun jachtrevier, zullen zij dit bij de telresultaten vermelden.

E.2 Revierversorging

Niet aan de orde.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Naar de volgende erkenningsperiode wenst de WBE preventief 1 à 2 labels aan te vragen. Op deze manier kan de WBE adequaat en flexibel reageren op meldingen van everzwijn.

E.4 Voorkomen van valwild

De WBE heeft geen mogelijkheid om wildspiegels te plaatsen. De samenwerking met Het Agentschap Wegen en Verkeer loopt niet vlot.

E.5 Voorkomen van schade

De WBE zal de negatieve gevolgen (voornamelijk landbouwschade) gebonden aan de aanwezigheid van het everzwijn trachten te beperken indien het everzwijn toch in de WBE voor zou komen. Momenteel worden everzwijnen gemeld in faunabeheerzone 1. Met als doel schade te vermijden is de WBE aangewezen op deze maatregelen uit de consensustekst 2019 - 2020:

Snelle reactie	
1	Alle betrokken partijen engageren zich ertoe om, wanneer everzwijnen opgemerkt worden dit onmiddellijk te signaleren aan het centraal meldpunt: everzwijnen.west@vlaanderen.be ○ ANB maakt het Centraal meldpunt kenbaar aan alle betrokken partijen en garandeert de goede werking ervan. ○ Bij de melding vraagt men datum, uur en exacte locatie op te geven (straat en nummer). ○ Het centraal meldpunt verwittigt asap de betrokken WBE, OJRH, lokale boeren, natuurbeheerders (incl. Natuurpunt), ANB beheer, de provincie. ○ ANB geeft aan de melder van een observatie feedback over de ondernomen acties.
2	Alle schade wordt gemeld via Meldpunt schade: https://www.natuurenbos.be/meldpuntschade
Voorbereiding op interventie	
3	Alle WBE's die nog geen doelstelling over de everzwijnen in hun faunabeheerplan hebben en alle WBE's die nog geen afschotplan hebben, vragen preventief een afschotplan aan. ANB bezorgt preventief per WBE's 2 labels.
4	Het projectteam ontwerpt een stramien van operationeel draaiboek / checklist om in grote natuurgebieden snel tot actie te kunnen overgaan van zodra de aanwezigheid van everzwijnen waargenomen wordt. – Als vertrekpunt wordt het plan van aanpak van Vloethemveld gebruikt. – Feedback van alle betrokkenen wordt gevraagd om aan zoveel mogelijk aspecten te denken. – Voor het bepalen van de concrete strategie, aangepast aan de lokale situatie, kan het draaiboek gebruikt worden dat ANB uitwerkte in 2018.

5	Voor de risicogebieden wordt dergelijk operationeel draaiboek opgemaakt. De eigenaar van het betreffende gebied coördineert dit. Het projectteam coördineert het opmaken van de lijst met risicogebieden. Hiervoor neemt het contact op met de provincies West- en Oost-Vlaanderen, ANB, INBO en Natuurpunt.
De jacht zelf	
6	Alle jachtrechthouders, met uitzondering van Natuurpunt, verbinden zich ertoe om, wanneer everzwijnen waargenomen en gemeld worden, deze te bejagen onafhankelijk van leeftijdsklasse of geslacht.
7	Natuurpunt engageert zich om met de andere actoren in gesprek te gaan over de te volgen strategie van zodra een everzwijn geobserveerd wordt – ook wanneer dit in één van hun gebieden is.
8	In en rond Vloethemveld worden de acties verdergezet in samenwerking met de WBE Houtland. De betrokkenen evalueren hierbij de gevolgde strategie en sturen bij waar nodig.
Communicatie en coördinatie	
9	De provincie West-Vlaanderen blijft haar coördinerende rol uitvoeren in verband met de everzwijnacties. Met de provincie Oost-Vlaanderen wordt er contact opgenomen om te bespreken wat hun rol zal zijn.
10	ANB communiceert de afspraken naar de betrokken WBE's en Onafhankelijke jachtrechthouders.
11	De provincies communiceren in samenwerking met ANB naar de milieuambtenaren van de gemeenten. Zo zijn ze voorbereid op lokaal overleg waartoe ze uitgenodigd worden door de WBE's en kunnen ze waar wenselijk communiceren naar het bredere publiek. Met de provincie Oost-Vlaanderen wordt contact opgenomen om hun rol te verduidelijken.

Figuur 10: knipsel uit de consensus tekst faunabeheerzone 1 van de maatregelen voor de verschillende actoren, waaronder jagers, per deelgebied

4.1.3 Damhert en edelhert

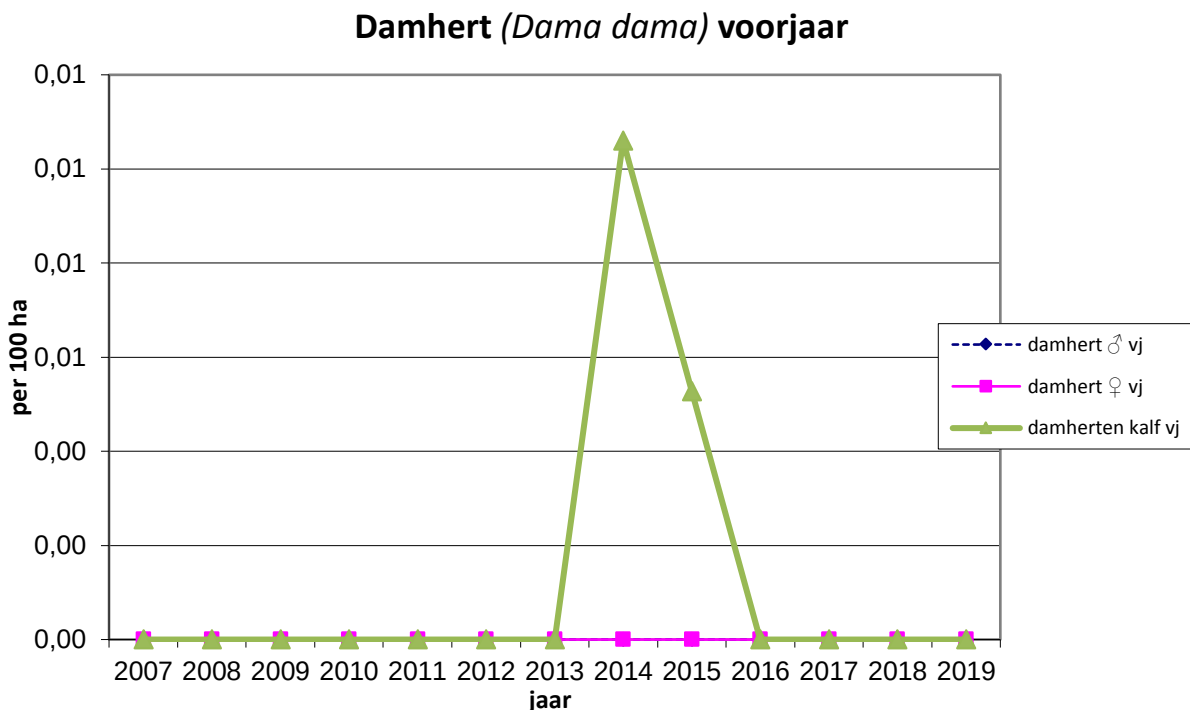
A. Kwaliteit van de habitat

Het habitat in de WBE kan geschikt zijn voor damhert, alvast voor kleine populaties. Er zijn enkele kleine boscomplexen aanwezig, maar het grotendeel bestaat uit gras- en weilanden.

B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

Tot op heden werden in de WBE geen standpopulaties van edelhert, damhert en moeflon waargenomen. Voor damhert werden in 2014 en 2015 enkele losgebroken exemplaren waargenomen.

Grafiek 6: Evolutie van het voorjaar van damhert

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: Schade beperken en verkeersongevallen door damhert voorkomen.
- Maatregelen:
 - Afschot realiseren indien voorkomen en eventuele goedkeuring door de eigenaar.
- Evaluatie: Uit de waarnemingen van de jagers blijkt dat geen schade door damhert is waargenomen binnen het werkingsgebied. Het beoogde doel is gehaald.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Populatiedoelstellingen zijn momenteel niet aan de orde in de WBE.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Schade door valwild van damhert voorkomen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Niet aan de orde.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Tellingen zijn opportunistische en worden individueel uitgevoerd per jachtrevier tijdens de tellingen van reewild.

E.2 Revierversorging

Aangezien geen populatie damhert voorkomen is dit niet aan de orde.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Niet aan de orde.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen specifieke maatregelen voor damhert voorzien. De maatregelen voor ree voorzien in het beperken van valwild door damhert, dit zijnde de wildspiegels.

4.2 Kleinwild

4.2.1 Haas

A. Kwaliteit van de habitat

Binnen WBE De Mandelvallei is veel habitat aanwezig dat gebruikt kan worden door het haas (akkerland, wildakker/braak/ruigte, graslanden, kleine bosfragmenten). De akkers zijn bovendien eerder klein van oppervlakte en er is een grote diversiteit in teelten, wat ook in het voordeel speelt van de haas. De aanwezigheid van groententeelt, granen, bieten, en weiland zorgt voor de jaarrond beschikbaarheid van voedsel.

Beheerovereenkomsten zijn daarentegen weinig ingeburgerd. In de voorbije twee jaar werden veel weilanden omgevormd naar maailand dat twee à drie maal per jaar wordt gemaaid. Deze evolutie is negatief voor de haas.

B. Data

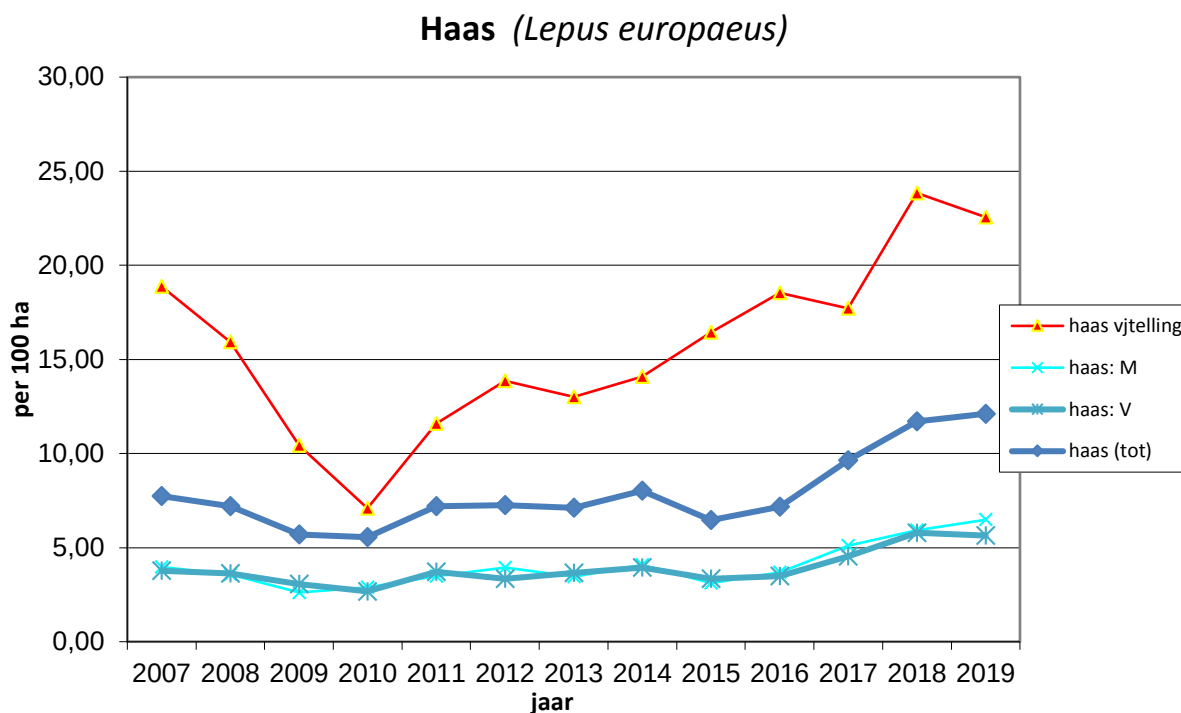
B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

De voorjaarsstand van de haas binnen de WBE steeg tijdens de periode 2010-2019 ($p = 0,56$). Het afschot van de haas vertoonde een schommeling ($p = -0,28$). De stijging van de voorjaarsstand is mogelijks het gevolg van de verhoogde inspanningen voor predatorcontrole tijdens de lopende erkenningsperiode. Er werden een aantal acties uitgevoerd om jachtrechthouders te sensibiliseren voor een bestrijding van rechtebekken (zie punt **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Bovendien nam het areaal aan groenten nog toe wat ook in het voordeel van de haas speelt. Ook het feit dat in de lopende erkenningsperiode een grotere samenwerking ontstond tussen buurjagers voor de jacht en voor predatorcontrole zal een positieve invloed hebben gehad op het hazenbestand. De WBE heeft de indruk dat ook de najaarsstand is gestegen.

De verhoogde voorjaarstand vertaalde zich maar pas in het afschot sinds de periode 2017 – 2019. In de vorige periode bleef het afschot licht schommelen tussen de 5 – 10 hazen per 100 ha. Sinds 2017 is de grens van 10 hazen voor het eerst in 10 jaar overstegen.

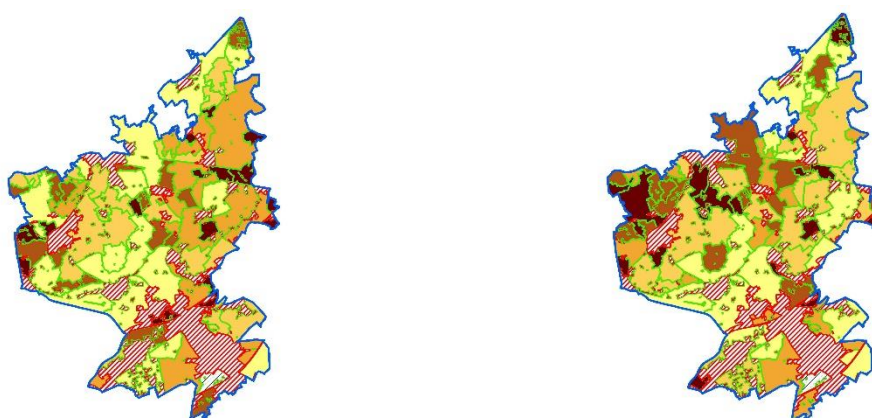
Tabel 6: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (p) voor haas over de hele monitoringsperiode

p	haas	rammelaar	moer
afschot	0,51	0,59	0,55
voorjaar	0,56		

Grafiek 7: Evolutie van de voorjaarsstellingen en het afschot van haas.

De relatieve voorjaarsstand (aantal hazen per 100 ha) is het hoogst in de meer oostelijk gelegen jachtrevieren van de WBE. Hier komt een meer kleinschalig landbouwlandschap voor met veel grachtjes. Ook zijn een aantal grote jachtvelden aanwezig waar de haas sterk werd gespaard. In het oostelijke centrale gedeelte zijn er bovendien veel jachtrevieren waar sterk wordt gewerkt op predatorcontrole met positieve gevolgen op het hazenbestand tot gevolg. Hoewel de spreiding van het afschot deels analoog is aan de spreiding van de voorjaarsstand, treedt ook een verschuiving op. In de westelijk gelegen revieren wordt een groter relatief afschot gerealiseerd dan verwacht op basis van de voorjaarsstand, terwijl in het oosten de omgekeerde situatie waar is. In het westen wordt de hazenpopulatie iets intensiever bejaagd omdat in deze regio veel groententeelt aanwezig is waar het risico op schade zeer reëel is.

Figuur 11: Interne spreiding van de voorjaarsstand (links) en het afschot (rechts) van haas.

B.2 Valwild

Er zijn geen exacte betrouwbare gegevens betreffende het valwild van haas beschikbaar. In het verleden werd af en toe schade genoteerd groenten.

B.3 Schade

Er zijn geen exacte gegevens betreffende schade door haas beschikbaar. De WBE meent dat er de laatste zes jaar geen schade voorkwam veroorzaakt door haas.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: een halt toe te roepen aan de recente daling van de voorjaarsstand en de huidige voorjaarsstand te behouden.
- Maatregelen:
 - Afschot beperkende maatregelen
 - Stroperijcontrole door nachtelijke aanwezigheid door leden van de WBE
 - Biotoopverbeteringen
 - Rustzones
- Evaluatie: in de laatste erkenningsperiode is een toename in de voorjaarsstand waargenomen. Het doel is dus gehaald.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Voor de volgende erkenningsperiode stelt de WBE een verdere stijging van de voorjaarsstand. Wij willen de populatie in de toekomst zien evolueren met een max toename van 25 %, niet meer want er zijn recent al verschillende gesprekken geweest met landbouwers die menen van schade te ondervinden en aangebracht door het haas.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Volgens de WBE zijn het verkeer, de landbouw en het uitmaaien van weiden de voornaamste doodsoorzaken van haas onder het valwild. Deze oorzaken verminderen is voor ons de doelstelling.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Er zijn geen exacte gegevens betreffende schade door haas beschikbaar. We zullen dus geen doelstelling aannemen.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Tellingen voor de haas worden uitgevoerd als nachtelijke tellingen met de lamp op vaste trajecten. Er wordt een 5-tal keer geteld in de loop van de maand april. Het gemiddelde van deze telling wordt als voorjaarsstand doorgegeven.

In het najaar worden in de loop van de periode oktober-december opnieuw een 5-tal nachtelijke tellingen met de lamp op vaste trajecten uitgevoerd. Deze tellingen hebben als functie de najaarsstand in te schatten.

E.2 Revierversorging

De WBE voerde in het verleden reeds verschillende habitatverbeteringen uit en wenst in de toekomst op dit elan verder te werken:

- Jaarlijks worden verschillende percelen wildakker ingezaaid met een mengsel met onder andere granen, klavers en luzerne (mengsel van INAGRO).
- De leden-jagers overleggen met landbouwers voor de inzaai van groenbemesters.
- De leden-jagers vragen aan landbouwers om niet te ploegen tot in de grachten (zodat randen blijven bestaan) en om na het rooien van de bloemkool het blad te laten staan. Dit blad kan dan dienen als voedsel voor de haas.
- Om de 5 jaar krijgt ieder lid van de WBE 5 à 10 bremplantjes om verspreid over de WBE aan te planten. Brem wordt vaak beschouwd als een natuurlijk medicijn tegen coccidiose.
- In het verleden werden nieuwe bossen met gemengd loofhout en veel struiken aangeplant en werd een populierenaanplant omgezet naar gemengd loofhout. Bosfragmenten met een structuurrijke bosrand en veel dekking kunnen zowel dekking als voedsel voorzien voor de haas in de winter.

Bestaande houtkanten zullen worden onderhouden door de WBE via een hakhoutbeheer. Op die manier blijven de houtkanten hun functie als dekking voor het wild optimaal vervullen.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Het afschot zal worden gebaseerd op de getelde voorjaarsstand. Er gelden de volgende afschotbeperkende maatregelen:

- Maximaal één derde van de najaarspopulatie te schieten
- Maximaal twee derde van de getelde voorjaarsstand op WBE-niveau te schieten (actueel is dat maximaal 10 hazen per 100 ha)
- Indien in een bepaald blok meer dan 70 % moeren wordt gestrekt, de jacht op dat blok stil te leggen
- Bij voorkeur te schieten op de snelle vluchters (en niet op de hazen die te lang in de pot blijven liggen)

Iedere jager legt binnen zijn jachtrevier tijdelijke rustzones aan (die jaarlijks kunnen wijzigen). Wanneer de voorjaarstelling tegenvalt, zal een gedeelte van het blok waarop de telling tegenviel niet bejaagd worden in het daaropvolgende jachtseizoen.

Er is veel uitwisseling in het beheer tussen buurjagers. Buurjagers nodigen elkaar regelmatig uit op de jacht. Zo kunnen de groepen van elkaar ervaring opdoen.

E.4 Voorkomen van valwild

De leden-jachtrechthouders zullen vragen aan de landbouwers om van binnen naar buiten te maaien. Zo treden in de regel minder maaiverliezen op, al is deze techniek in de praktijk nog weinig succesvol. Waar dit nog mogelijk is (bij landbouwers die zelf maaien en dit niet uitbesteden aan een loonwerker), zullen de jagers aan de landbouwers vragen om hen te verwittigen voor ze zullen maaien. Dan kunnen zij eerst nog het wild gaan verstoren door het perceel af te lopen met de hond. Op die manier hoopt de WBE het valwild te kunnen beperken.

Predatieverliezen worden gereduceerd door het uitvoeren van een efficiënte predatorcontrole. Binnen de WBE is deze predatorcontrole vooral gericht op kraaiachtigen en op vos. Maatregelen in het kader van predatorcontrole worden beschreven onder punten '5.4.2 Vos', pagina 58, en '6.1 Kraaiachtigen', pagina 68.

E.5 Voorkomen van schade

Maatregelen voor het voorkomen van schade zijn momenteel niet aan de orde.

4.2.2 Patrijs

A. Kwaliteit van de habitat

Binnen WBE De Mandelvallei is veel habitat aanwezig dat gebruikt kan worden door de patrijs (akkerland, graslanden, wildakker/braak/ruigte). De akkers zijn bovendien eerder klein van oppervlakte en er is een grote diversiteit in teelten, wat ook in het voordeel speelt van de patrijs. In het werkingsgebied worden nog relatief veel granen en bieten geteeld, teelten die de patrijs graag benut.

Beheerovereenkomsten zijn daarentegen weinig ingeburgerd. In de voorbije twee jaar werden veel weilanden omgevormd naar maailand dat twee à drie maal per jaar wordt gemaaid. Deze evolutie is negatief voor de patrijs.

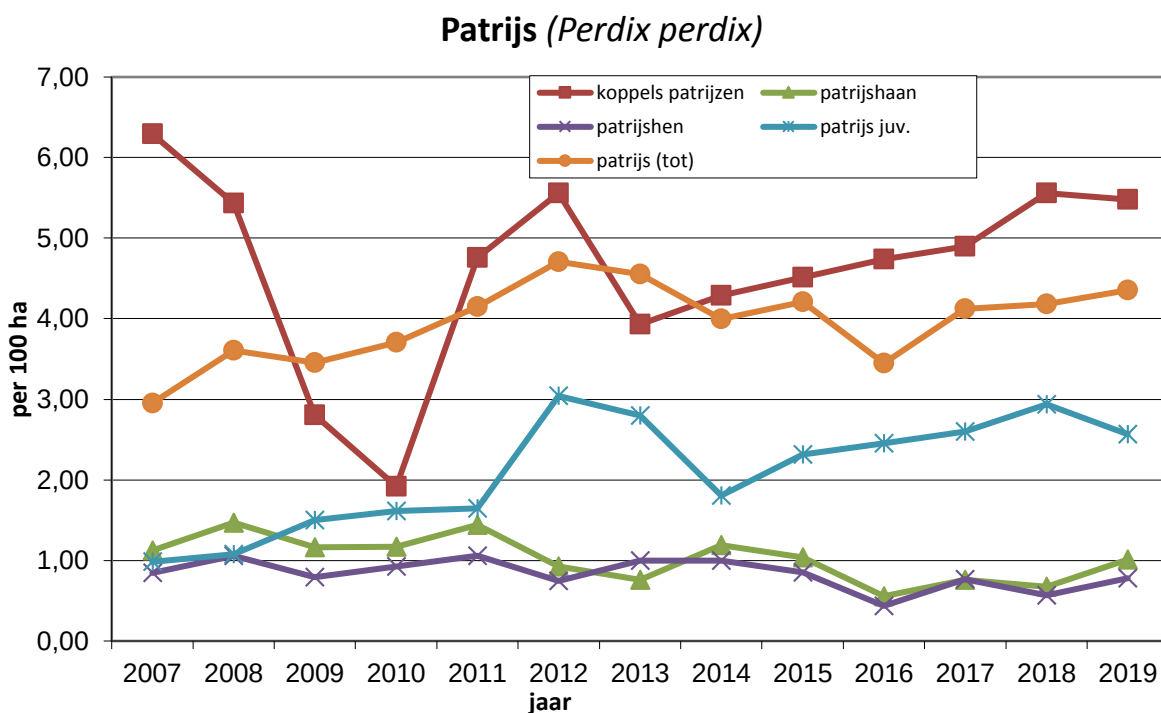
B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

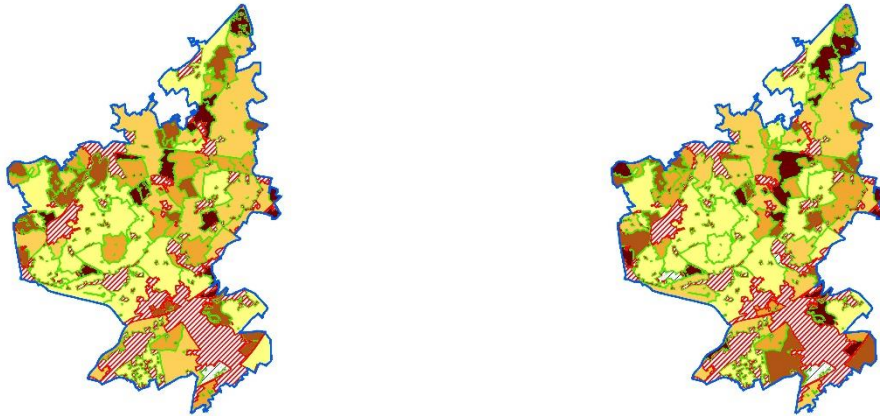
Het aantal koppels patrijzen is gestegen in de periode 2013-2019 ($p = -0,58$). Ook het afschot over de volledige periode ging omhoog ($p = 0,50$), vooral dan bij de juvenielen ($p = 0,79$), die van de hennen bleef stabiel ($p = -0,35$). Het afschot van de hanen was schommelend van aard ($p = 0,14$). De toename van de voorjaarsstand en het afschot is mogelijks te wijten aan de toename van de inspanningen voor predatorcontrole en het voorzien van wintervoedsel voor de patrijs. De WBE stelde in de lopende erkenningsperiode spiraalvoedertoestellen ter beschikking van de leden.

Tabel 7: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor patrijs over de hele monitoringsperiode.

ρ	patrijs	haan	hen	juv.
afschot	0,50	-0,54	-0,35	0,79
voorjaar	0,14			

De grootste relatieve voorjaarsstand en het hoogste relatieve afschot vinden we terug in de meer noordoostelijk gelegen jachtrevieren van de WBE. Hier is een kleinschalig landschap aanwezig en zijn een aantal jachtrechthouders intensief bezig met predatorcontrole, voederen en tellingen van de patrijzenpopulatie. Het relatieve afschot is daarnaast ook hoger in de meest westelijk gelegen revieren van de WBE.

Figuur 12: Interne spreiding van de voorjaarsstand van patrijs

B.2 Valwild

Volgens de WBE is maaien de voornaamste doodsoorzaak van patrijs onder het valwild. Ook predatie is een belangrijke doodsoorzaak.

B.3 Schade

Niet aan de orde.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: constante voorjaarstand
- Maatregelen:
 - Biotoopverbetering
 - Afschot beperkende maatregelen
 - Wildakkers
 - Predatorbeheer
 - plaatsen van voeremmers en beschutting
 - rustzones
- Evaluatie: Uit de Spearmans rangcorrelatie van de voorjaarstad blijkt de totale patrijzenpopulatie stabiel te blijven. In de laatste 6 jaar stijgt de voorjaarstand. Het doel is dus gehaald.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

De WBE wenst om de huidige patrijzenpopulatie minimaal te behouden. De WBE is immers van mening dat de patrijs standwild moet blijven in de WBE. Om dit te ondersteunen, moet de bestaande populatie een betere staat van instandhouding verkrijgen.

Conform de voorwaarden in het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014, zal de WBE in de komende jaren geen bejaging op patrijs uitvoeren. Bij voldoende aangroei van de populatie zal men na intern overleg alsnog een afschot evalueren en mogelijks toepassen. Dit is enkel mogelijk indien er gedurende drie voorgaande kalenderjaren een gemiddelde dichtheid waargenomen is van minstens drie broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

De WBE stelt zich tot doel om valwild van patrijs, meer specifiek valwild door maaiverliezen en door predatie, te laten verminderen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Schade door patrijs kwam zo ver als bekend nooit voor binnen het werkingsgebied van de WBE. Er worden geen doelstellingen geformuleerd voor het voorkomen van schade.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Het aantal koppels wordt geteld in het voorjaar, wanneer de koppels zich vormen. Elke jachtrechthouder voert deze telling voor zich uit. De tellingen worden overdag uitgevoerd op basis van visuele en auditieve waarnemingen.

E.2 Revierversorging

WBE 'De Mandelvallei' zal de volgende verbeteringsmaatregelen uitvoeren:

- Er worden rustzones aangelegd in elk jachtrevier waar de patrijs niet wordt bejaagd. Deze rustzones zijn meestal tijdelijk van aard (ieder jaar worden nieuwe zones aangeduid).
- Bij de jacht op kluchten patrijzen wordt getracht om in de eerste plaats op de eerste opvliegende vogel te schieten omdat de WBE ervaart dat dit vaak een oud exemplaar betreft en via de jacht een verjonging van de populatie betracht. De regel bij de jacht was dat 50 % van de klucht diende gestrekt te worden.
- Veel jachtrechthouders startten de jacht op de patrijs slechts vanaf 15 oktober.
- In de winter zou de patrijs worden bijgevoerd.
- De randen van akkers en graslanden zouden mechanisch onderhouden worden door de jachtrechthouders om het gebruik van sproeistoffen door de landbouwers te beperken.
- De WBE zou in overleg met landbouwers akkerranden inzaaien met gerst of zomertarwe.
- De WBE zou wildakkers aanleggen.
- De WBE zou landbouwers aansporen om wildredders te gebruiken.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Momenteel wordt afschot niet toegestaan conform het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014. De WBE hoopt dat de revierverzorging een positieve bijdrage zal leveren aan de patrijzenpopulatie.

E.4 Voorkomen van valwild

Predatieverliezen worden gereduceerd door het voeren van een efficiënte predatorcontrole. Binnen de WBE is deze predatorcontrole vooral gericht op kraaiachtigen en op vos. Maatregelen in het kader van predatorcontrole worden beschreven onder punten '5.4.2 Vos', pagina 58, en '6.1 Kraaiachtigen', pagina 68.

E.5 Voorkomen van schade

Niet aan de orde.

4.2.3 Fazant

A. Kwaliteit van de habitat

Binnen WBE De Mandelvallei is veel habitat aanwezig dat gebruikt kan worden door de fazant (akkerland, wildakker/braak/ruigte, graslanden, kleine bosfragmenten). De akkers zijn bovendien eerder klein van oppervlakte en er is een grote diversiteit in teelten, wat ook in het voordeel speelt van de fazant. De aanwezigheid van groententeelt, granen, bieten, en weiland zorgt voor de jaarrond beschikbaarheid van voedsel.

Beheerovereenkomsten zijn daarentegen weinig ingeburgerd. In de voorbije twee jaar werden veel weilanden omgevormd naar maailand dat twee à drie maal per jaar wordt gemaaid. Deze evolutie is negatief voor de fazant.

B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

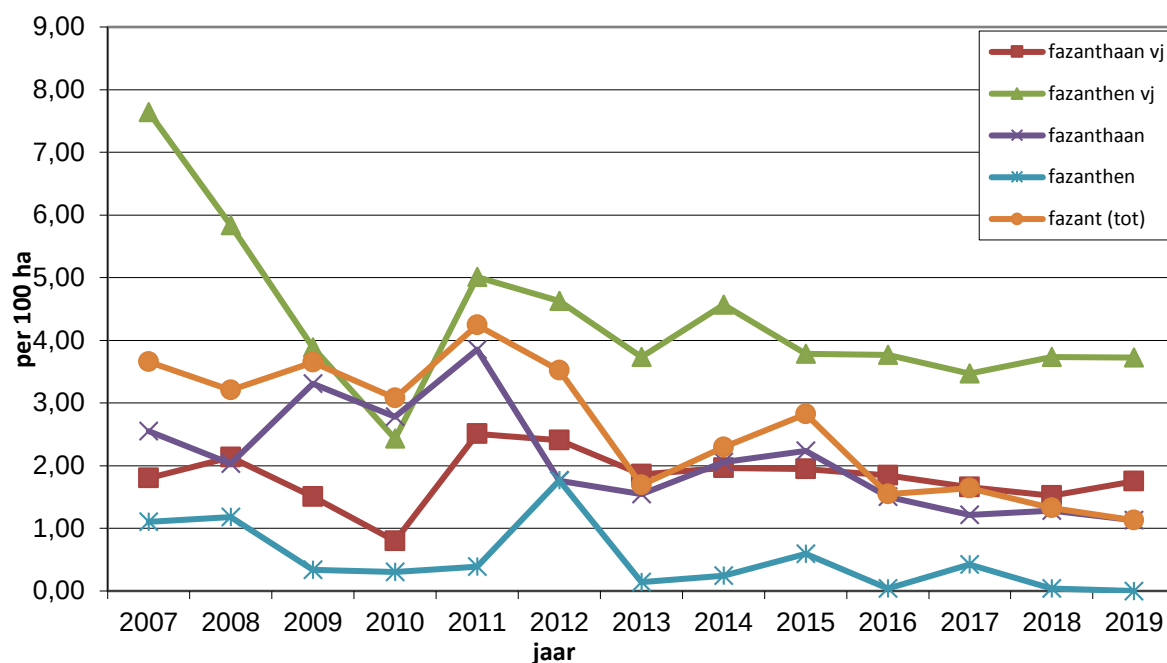
De voorjaarsstand van de fazanthen ($\rho = -0,24$), en –haan ($\rho = -0,38$) dalen sinds de monitoringsperiode. De voorjaarsstand van de fazanthen kent een sterk dalende trend van 7,06 hanen per 100 ha in 2007 tot 3,72 henen per 100 ha in 2019, De fazant heeft eveneens last van de omvorming van weiland naar intensief maailand en door de veralgemening en vergroting van de landbouw. De jagers van de WBE volgen hun observaties van de voorjaarstand.

Volgens de Spearmans rangcorrelatie blijft het afschot voor fazanthen ($\rho = -0,24$) en voor fazanthaan ($\rho = -0,38$) stabiel.

Tabel 8: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor fazant over de hele monitoringsperiode

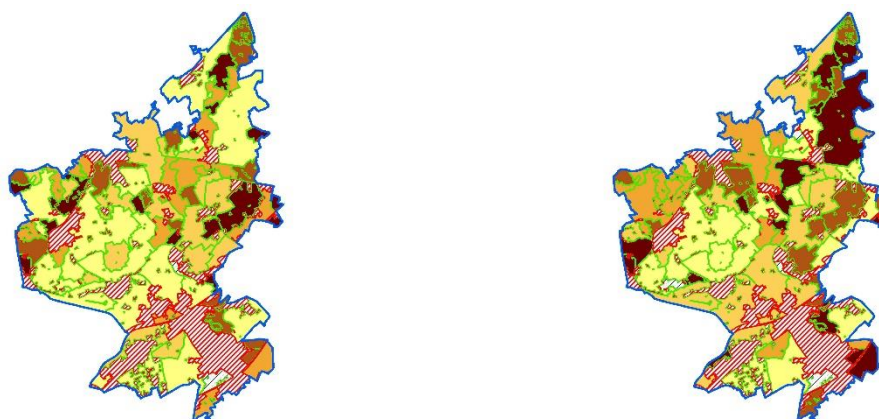
ρ	haan	hen	fazant
afschot	-0,38	-0,24	-0,48
voorjaar	-0,16	-0,65	

Fazant (*Phasianus colchicus*)

Grafiek 9: Evolutie van de voorjaarsstellingen en het afschot van Fazant.

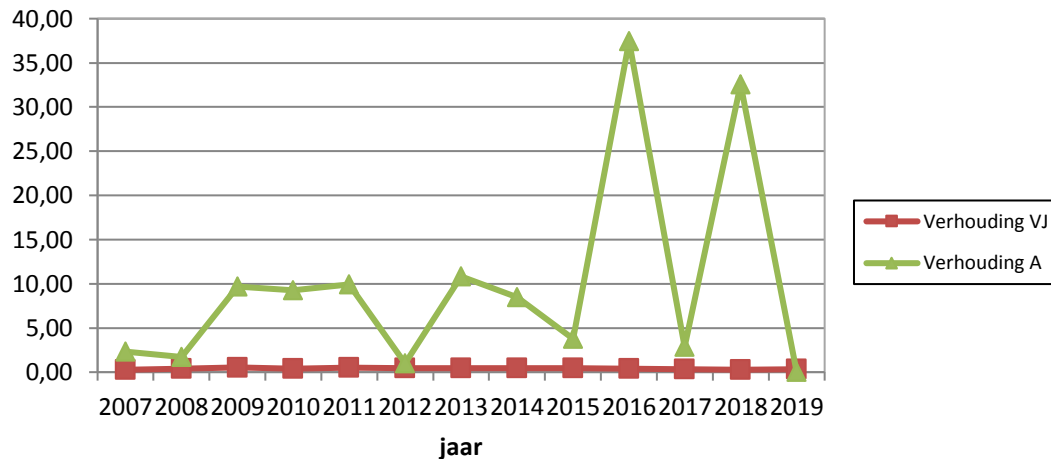
De relatieve voorjaarsstand en het relatieve afschot zijn het hoogste in de centraal-oostelijke en noordoostelijk gelegen revieren. Hier is het landschap eerder kleinschalig met veel grachten en houtkanten en komen enkele jachtrevieren voor met hoge inspanningen voor predatorcontrole en voederen. Ook in de meest westelijke revieren wordt een hoger relatief afschot genoteerd.

Figuur 13: Interne spreiding van de voorjaarsstand van fazant

De geslachtsverhouding fazanthen/fazanthaan in het voorjaar (Grafiek 10, rood) kent over de periode 2007 - 2019 een stabiele trend rond de 2,45 fazanthen per fazanthaan. In vergelijking met het theoretisch gemiddelde van 3 à 5 fazanthen per fazanthaan (cfr. Cursus IJO) zou dit erop moeten wijzen dat de populatie naar de toekomst juist genoeg reproductiekracht zal hebben om zichzelf in stand te houden.

Geslachtsverhouding fazant

Grafiek 10: Gemiddelde geslachtsverhoudingen bij fazant.

B.2 Valwild

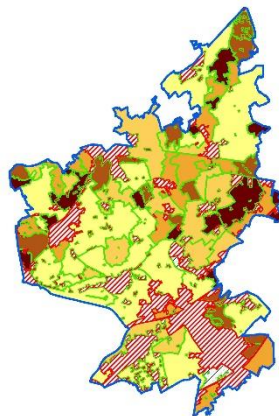
Volgens de WBE zorgt voornamelijk het maaien voor slachtoffers onder het valwild van de fazant. Ook gaan er veel fazanten verloren door predatie. Zo gaan kraaien vaak aan de haal met eieren en nestjongen van fazant. Ook werden er reeds enkele verkeersslachtoffers aangetroffen van fazant.

B.3 Schade

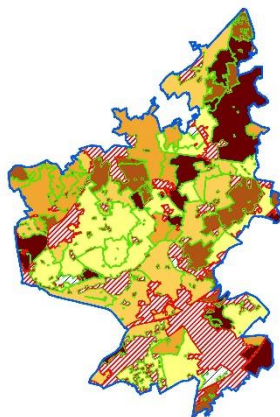
Niet aan de orde.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: Voor de fazant was stijging van de populatie de doelstelling
- Maatregelen:
 - Het sparen van hennen. Door de WBE wordt al 10 jaar gevraagd om hennen volledig te sparen.
 - Er zouden rustzones worden ontwikkeld waarin niet op de fazant zou worden gejaagd.
 - Er zou worden werk gemaakt van collegialiteit tussen de jagers en van uitwisseling omtrent beheermethodes. Jagers nodigen hun buurjagers regelmatig uit op een jachtpartij en op de meeste revieren werden afspraken gemaakt rond het wegblijven van de jachtreviergrenzen.
 - Er zouden wildakkers worden ingezaaid en akkerranden worden voorzien.
 - Er zouden plaatsen worden voorzien om stofbaden te nemen (zand met een afdak boven en een klein reservoir ernaast om (drink) water op te vangen
 - In samenspraak met de landbouwers zouden maatregelen worden genomen om maaislachtoffers tegen te gaan: het gebruik van wildredders, het verjagen van het aanwezige wild vlak voor te jagen met de hond en het afbakenen van nesten die dan niet zouden gemaaid worden.
 - De WBE zou eieren rapen uit bedreigde nesten

Evaluatie: Volgens de trend uit

- is de populatie fazanthaan niet gestegen.

C.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

De WBE wenst net zoals in de vorige erkenningsperiode een constante voorjaarsstand te behouden. Wij wensen de constante voorjaarsstand met minstens 15 % te verhogen.

C.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

De WBE stelt zich tot doel om valwild van fazant, meer specifiek valwild door maaiverliezen en door predatie, te laten verminderen.

C.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Niet aan de orde.

D. Maatregelen

D.1 Uitvoeren van tellingen

Tellingen van fazant worden heel het jaar door uitgevoerd:

- De voorjaarsstelling wordt uitgevoerd in de loop van de maand maart door middel van het lopen van een lus in het jachtrevier. In deze periode zijn de hanen gemakkelijk te lokaliseren met het blote oog, en bevinden de hennen zich meestal vlak bij de haan. Wanneer een haan wordt opgemerkt speuren de leden-jagers de omgeving van deze haan af naar hennen met behulp van een verrekijker.

- De najaarstelling gebeurt door middel van een telling op graanstoppelvelden als de meeste granen geoogst zijn. Deze telling vindt 's ochtends plaats.

De tellingen worden overdag uitgevoerd op basis van visuele waarnemingen en op basis van het gehoor. De WBE tracht via vastgestelde data de tellingen te structureren om een beter beeld te krijgen van de gehele WBE.

D.2 Revierversorging

De WBE voerde in het verleden reeds verschillende habitatverbeteringen uit en wenst in de toekomst op dit elan verder te werken:

- Jaarlijks worden verschillende percelen ingezaaid met een mengsel met onder andere granen, klavers en luzerne (mengsel van INAGRO).
- De leden-jagers overleggen met landbouwers voor de inzaai van groenbemesters.
- De leden-jagers vragen aan landbouwers om niet te ploegen tot in de grachten (zodat randen blijven bestaan). Daarnaast wordt gevraagd aan landbouwers om geen pesticiden te gebruiken onder afsluitingen.
- Om de 5 jaar krijgt ieder lid van de WBE 5 à 10 bremplantjes om verspreid over de WBE aan te planten.
- Bestaande houtkanten zullen worden onderhouden door de WBE via een hakhoutbeheer. Op die manier blijven de houtkanten hun functie als dekking voor het wild optimaal vervullen.
- In het verleden werden nieuwe bossen met gemengd loofhout en veel struiken aangeplant en werd een populierenaanplant omgezet naar gemengd loofhout. Bosfragmenten met een structuurrijke bosrand en veel dekking kunnen zowel dekking als voedsel voorzien voor de fazant in de winter.
- Er worden plaatsen voorzien om een stofbad te nemen. Daartoe worden afdakjes gebouwd waaronder zand wordt uitgegoten. Naast het afdakje wordt een bakje voorzien om het regenwater op te vangen. Dit fungeert dan als drinkreservoir voor de fazant.

De fazant profiteert daarnaast mee van het voederen van de patrijs, dat ook in de toekomst zal worden verdergezet.

D.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

In het verleden vroeg de WBE aan zijn leden om de hennen volledig te sparen. Dit had tot op nu echter niet de gewenste effecten – de verhouding hen:haan in het voorjaar nam nog af. De WBE hoorde dat dit het effect zou kunnen zijn van een veroudering van de populatie. Oudere hennen zouden minder bijdragen tot de voortplanting en zijn, doordat ze niet broeden, minder kwetsbaar voor predatie.

De WBE plant om tijdens de volgende erkenningsperiode uit te testen of een beperkt afschot op hennen een betere reproductie en een betere geslachtsverhouding tot gevolg heeft. Hennen dienen daarbij nog steeds gespaard te worden, maar niet meer ieder jaar absoluut. Indien de WBE echter merkt dat de maatregel een negatief in plaats van een positief effect heeft op de geslachtsverhouding in het voorjaar, wordt de richtlijn opnieuw dat fazantenhennen volledig dienen gespaard te worden.

Er worden in elk jachttrevier rustzones afgebakend waar geen afschot op de fazant wordt gerealiseerd. Deze rustzones moeten beschouwd worden als tijdelijke rustzones: ze worden jaarlijks vastgelegd.

Er is een grote uitwisseling in beheer tussen buurjagers. Buurjagers nodigen elkaar al eens uit op een jachtpartij en op de meeste locaties gelden afspraken (onder andere rond niet jagen bij de reviergrenzen).

D.4 Voorkomen van valwild

De leden-jachtrechthouders zullen vragen aan de landbouwers om van binnen naar buiten te maaien. Zo treden in de regel minder maaiverliezen op, al is deze techniek in de praktijk nog weinig succesvol.

Predatieverliezen worden gereduceerd door het voeren van een efficiënte predatorcontrole. Binnen de WBE is deze predatorcontrole vooral gericht op rechtebekken en op vos. Maatregelen in het kader van predatorcontrole worden beschreven onder punten ‘

Vos', pagina 58, ', pagina 66 en Kraaiachtigen pagina 68.

D.5 Voorkomen van schade

Niet aan de orde.

4.3 Waterwild

4.3.1 Wilde eend

A. Kwaliteit van de habitat

Volgens de Habitatkaart lijkt water weinig prominent voor te komen in de WBE. Het tegendeel is waar. Veel waterelementen hebben echter geen grote oppervlakte (vb. beken, poelen, ...) waardoor ze niet als zelfstandige elementen op de Habitatkaart zijn opgenomen.

De Leie loopt door de WBE. Deze rivier is omzoomd door rietkragen die in veel gevallen worden beheerd door ANB en die een goed habitat vormen voor het waterwild. Ook de Mandel vormt een goed habitat voor het waterwild. Het betreft een vrij brede waterloop die eveneens omzoomd is door rietkanten. Veel wild is ook te vinden in de Poekebeek, waarvan het water redelijk zuiver is.

Binnen de WBE zijn rond de 85 poelen terug te vinden die beheerd worden door jagers en landbouwers. Vaak worden in deze poelen ook broedgevallen genoteerd van waterwild.

B. Data

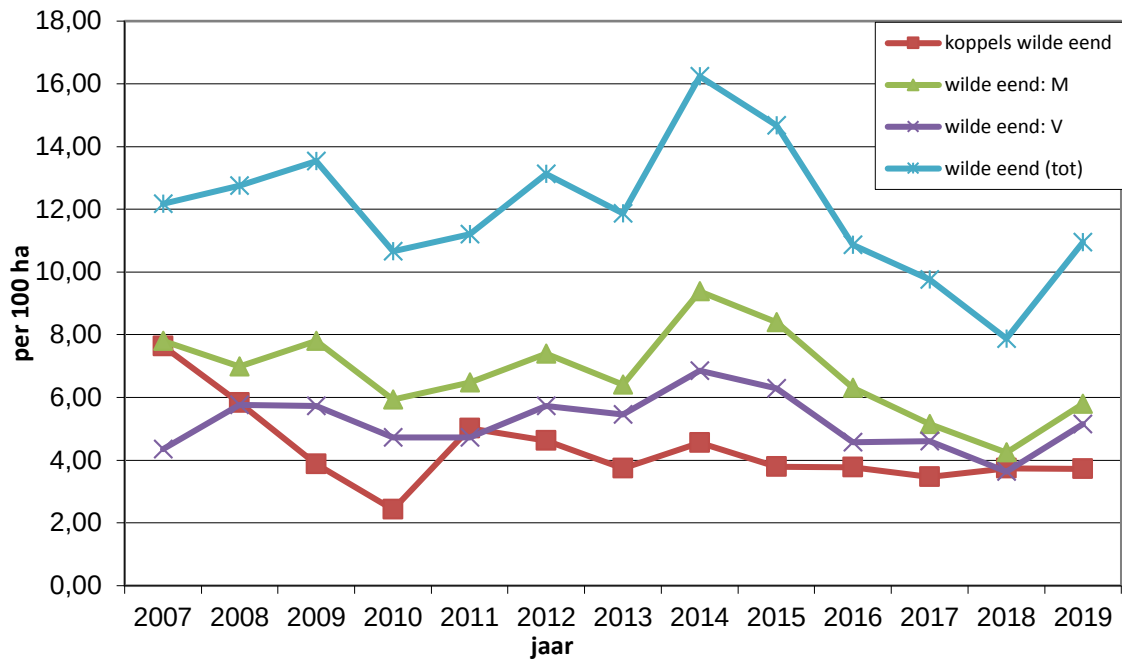
B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

Het aantal koppels wilde eend binnen de WBE kent een dalende trend in de periode 2007 - 2019 ($\rho = -0,65$) met schommelingen (Grafiek 11). Het dalend aantal koppels wilde eend in de WBE valt waarschijnlijk te verklaren door de droge zomers en de zachte winters in de laatste jaren. Het afschot van wilde eend kent een stabiele trend ($\rho = -0,24$) met schommelingen (Grafiek 11). In de WBE komen zowel standeenden als trekkers voor. Dit zorgt voor populatieschommelingen in de najaarsstand, die zich ook vertalen in een schommelend afschot. Ook het weer tijdens de jachtdagen zorgt voor schommelingen in het afschot.

Tabel 9: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor wilde eend over de hele monitoringsperiode

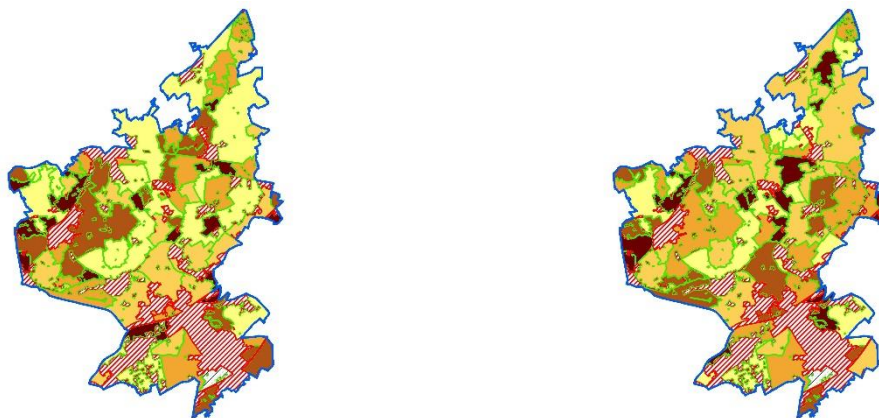
ρ	eend	eend: M	eend: V
afschot	-0,24	-0,26	-0,09
voorjaar	-0,65		

Wilde eend (*Anas platyrhynchos*)

Grafiek 11: Evolutie van het aantal koppels en het afschot van wilde eend, uitgezonderd 2010 dat jaar werd fout ingevoerd

De interne spreidingskaartjes van de relatieve voorjaarsstand en relatief afschot duiden aan dat het de voorjaarsstand en het afschot verspreid voorkomen over de WBE. Beiden zijn vooral groot in de omgeving van zijbeken op de Leien en de Mandel. Daar zijn veel lage weiden gelegen waar de eenden vaak foerageren. De WBE merkt daarnaast op dat waar veel Nijlganzen voorkomen de wilde eend deels verdrongen wordt (Figuur 14).

Figuur 14: Interne spreiding van de voorjaarsstand (links) en het afschot (rechts) van wilde eend.

B.2 Valwild

Voor wilde eend werd geen valwild geregistreerd.

B.3 Schade

Er zijn geen exacte gegevens betreffende schade door wilde eend beschikbaar. De WBE heeft geen weet van schade veroorzaakt door wilde eend in het verleden.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: behouden constante voorjaarstand.
- Maatregelen:
 - Wilde eend kan meeprofitieren van maatregelen genomen voor andere soorten, bijvoorbeeld predatiecontrole,...
 - Afschot
- Evaluatie: de voorjaarstand is volgens de spearmans rangcorrelatie gedaald. Hierbij moet de opmerking worden gegeven dat eenden moeilijk te tellen zijn op WBE-niveau.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er wordt geen specifieke populatiedoelstelling voor de wilde eend voorop gesteld. De WBE heeft als doel om jaarlijks een (min of meer constant) afschot te kunnen blijven realiseren. De WBE zal een afschot blijven realiseren op wilde eend.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen specifieke doelstellingen voor het beperken van valwild van wilde eend voorop gesteld.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Niet aan de orde.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

In het voorjaar wordt het aantal broedkoppels wilde eenden geteld op de waterpartijen. De WBE handhaaft daarbij de regel dat wanneer een woerd (of twee woerden gelijk) wordt gezien, er één broedkoppel zal zijn.

E.2 Revierversorging

In WBE 'De Mandelvallei' is er genoeg biotoop beschikbaar dat geschikt is voor wilde eend. Er zullen vanuit de jagerij geen specifieke maatregelen rond reviersverzorging genomen worden voor de wilde eend. Uiteraard profiteert de wilde eend wel mee van de wildakkers die aangelegd werden voor kleinwildsoorten.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Er wordt meestal slechts sporadisch een afschot gerealiseerd op wilde eend, bij de jacht op andere soorten. Op één jachtrevier, namelijk op jachtrevier 40100018 worden er specifieke jachtpartijen georganiseerd op wilde eend. Net als bij kleinwild wordt het afschot aangepast aan de aanwezige predatiedruk. Er is bijgevolg een lager afschot. Dit gebeurt puur gevoelsmatig, hiervoor worden geen aantallen geteld.

Als maatregelen werden voorgesteld:

- Vooral een afschot uitvoeren tijdens de reguliere jacht. Daarbij zou een deel van de koppels in december en januari worden weggeschoten met als doel de broedpopulatie constant te houden.
- In de vallei van de Zeverenbeek (percelen van Natuurpunt) was een beheersjacht toegelaten. Hierbij konden enkel bastaardeenden worden geschoten en kon gedurende maximaal 5 dagen op bastaardeenden worden gejaagd.

In de vallei van de Zeverenbeek werd inderdaad een beheerjacht uitgevoerd op bastaardeenden. De concentratie van het afschot rond december en januari werkte echter niet. Ten eerste hadden veel leden-jagers hier bezwaar tegen omdat ze mogelijks een deel van de kweekpopulatie zouden afschieten vlak voor het reproductieseizoen. Ten tweede zijn er in deze periode vaak veel trekeenden aanwezig in de winterperiode zodat het afschot in die periode zich niet rechtstreeks vertaalt in een effect op de voorjaarsstand. Daarom werd in de loop van de lopende erkenningsperiode het afschot meer geconcentreerd in het begin van het jachtseizoen en stopte in de meeste jachtrevieren de jacht op wilde eend vrijwillig vanaf 15 december.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen specifieke maatregelen genomen om het voorkomen van valwild bij eend te reduceren. De wilde eend profiteert wel mee van de maatregelen die worden genomen om het valwild van kleinwildsoorten te reduceren.

E.5 Voorkomen van schade

Er worden geen maatregelen om schade te voorkomen voorzien.

4.3.2 Canadese gans en grauwe gans

A. Kwaliteit van de habitat

Volgens de Habitatkaart 5.2 lijkt water weinig prominent voor te komen in de WBE. Het tegendeel is waar. Veel waterelementen hebben echter geen grote oppervlakte (vb. beken, poelen, ...) waardoor ze niet als zelfstandige elementen op de Habitatkaart 5.2 zijn opgenomen.

De Leie loopt door de WBE. Deze rivier is omzoomd door rietkragen die in veel gevallen worden beheerd door ANB en die een goed habitat vormen voor het waterwild. Ook de Mandel vormt een goed habitat voor het waterwild. Het betreft een vrij brede waterloop die eveneens omzoomd is door rietkanten. Veel wild is ook te vinden in de Poekebeek, waarvan het water redelijk zuiver is. De ganzen foerageren op landbouwland, dat tevens overvloedig aanwezig is.

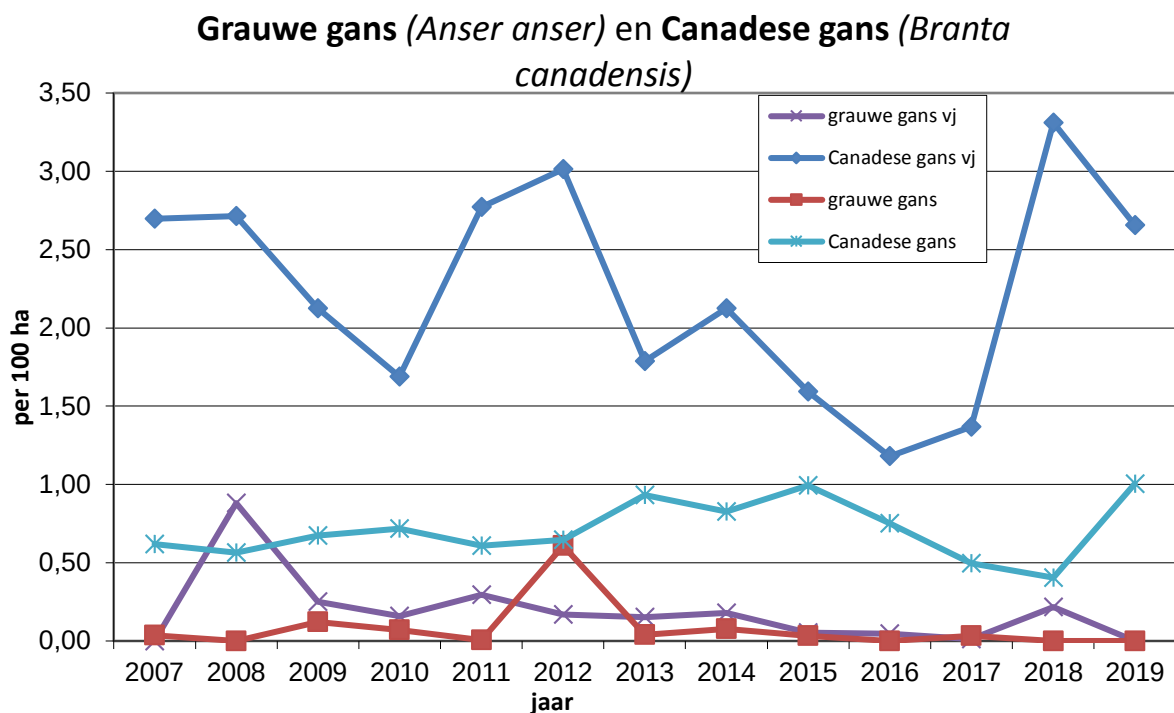
B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

De WBE neemt de laatste jaren meer en meer Canadese ganzen en grauwe ganzen waar in het werkingsgebied. Een voorjaarstelling werd uitgevoerd sinds 2007 voor Canadese gans en grauwe gans. Sinds het begin van de monitoringsperiode wordt een afschot uitgevoerd op Canadese gans. Een afschot op grauwe gans zien we minder, dit afschot blijft beperkt tot lage aantallen. De laatste jaren ziet de WBE zijn afschot tussen 2015 - 2018 dalen voor Canadese gans. Daarna neemt deze terug toe tot 1 Canadese gans per 100 ha. Wat momenteel de maximum inspanning lijkt te zijn.

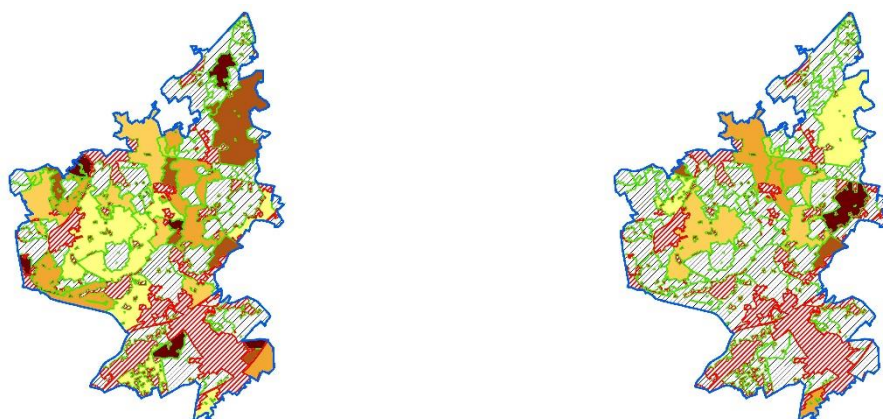
Tabel 10: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor Canadese gans over de hele monitoringsperiode

ρ	ggans	Cgans
afschot	-0,12	0,23
voorjaar	-0,65	-0,38

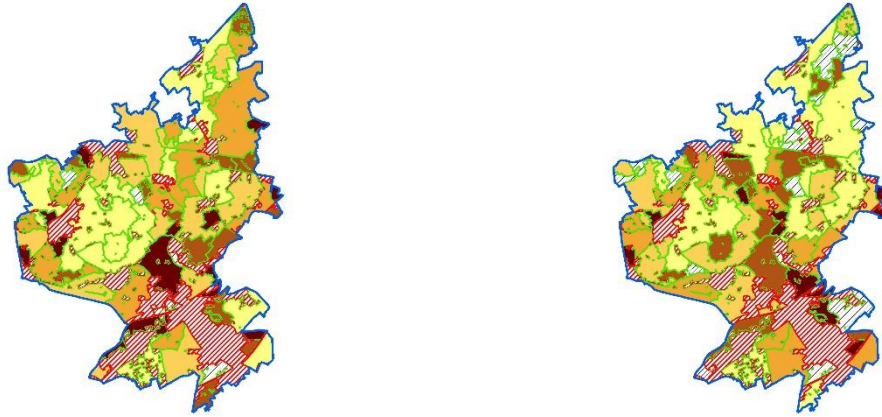

Grafiek 12: Evolutie van het voorjaar en het afschot van grauwe en Canadese gans

De interne spreiding van de voorjaarsstand van de Canadese gans duidt aan dat deze soort vooral wordt waargenomen in de valleien van de Leie en de Mandel. De vallei van de Mandel is ook in trek bij de grauwe gans. Daarnaast werd op revier 12100015 een hoge relatieve voorjaarsstand genoteerd. Dit terrein ligt in de omgeving van het Schipdonkkanaal, de Brielmeersen en een natuureservaat in de buurt van Gent en ervaart een influx van grauwe ganzen afkomstig uit deze gebieden. De interne spreiding van het afschot is bij beide soorten enigszins afhankelijk van de geleverde jachtinspanning op ganzen. Daarnaast is het voornamelijk bij de grauwe gans ook een echte momentopname. Het voorkomen van groepen foeragerende ganzen schommelt immers sterk van locatie tot locatie en van jaar tot jaar.

Figuur 15: Interne spreiding van de voorjaarstand (links) het afschot (rechts) van grauwe gans

Figuur 16: Interne spreiding van de voorjaarstand (links) het afschot (rechts) van Canadese gans

B.2 Valwild

Geen data beschikbaar.

B.3 Schade

Er zijn geen exacte gegevens betreffende schade door Canadese gans en grauwe gans beschikbaar. Volgens de WBE heeft de Canadese gans in het verleden reeds schade aangebracht aan grasland door vertrappeling en overbemesting.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: beperken van de negatieve gevolgen.
- Maatregelen:
 - Afschot
- Evaluatie: een afschot vindt meer en meer plaats op consistente basis.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er worden geen populatiedoelstellingen geformuleerd voor de Canadese gans en de grauwe gans.

Beide soorten zullen bejaagd worden in de WBE tijdens de komende erkenningsperiode.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen maatregelen genomen om het voorkomen van valwild bij Canadese gans en grauwe gans te reduceren.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Op huidig moment zijn er geen bijkomende maatregelen nodig ter voorkoming van schade. Aangezien er in het werkingsgebied vrij veel oude Leie-meanders aanwezig zijn, worden de te grote aantallen van Canadese gans afgevangen door de overheid waardoor de aanwezigheid van deze ganssoort heel sterk verminderd is t.o.v. van 5 jaar terug.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

In de volgende erkenningsperiode zal de WBE de grauwe gans en de Canadese gans verder blijven opvolgen en een voorjaarstelling noteren. De voorjaarstellingen zullen gebeuren tijdens de tellingen van de wilde eend, door middel van visuele waarnemingen, geconcentreerd rond de waterpartijen.

E.2 Revierversorging

Er worden geen maatregelen van reviersverzorging genomen voor de Canadese en grauwe gans.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Beide soorten zullen worden geschoten tijdens de periode van de jacht, en indien nodig tijdens de bijzondere jacht of bestrijding.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen maatregelen genomen om valwild van Canadese en grauwe gans te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

De WBE zal de schade van beide soorten trachten te voorkomen door een afschot tijdens de periode van de gewone jacht. Op die manier hoopt de WBE preventief te kunnen werken en schade in het voorjaar en de zomer laag te houden.

Indien nodig zal de WBE daarnaast ook bijzondere jacht en bestrijding aanvragen en uitvoeren. De WBE zal erop toezien dat de preventieve maatregelen uit de Code Goede Praktijk worden toegepast.

4.4 Overig wild

4.4.1 Wild konijn

A. Kwaliteit van de habitat

Het landgebruik in de WBE bestaat uit een afwisseling van akkers, weilanden en boscomplexen. Anderzijds zijn er enkele industrieterreinen die een geschikt habitat vormen voor het konijn. Ook zijn de typische zandbodems van de Kempen in de WBE ideaal om hollen te graven. In principe moet konijn goed kunnen vertoeven in de WBE en kan dit beschouwd worden als een goed habitat.

B. Data

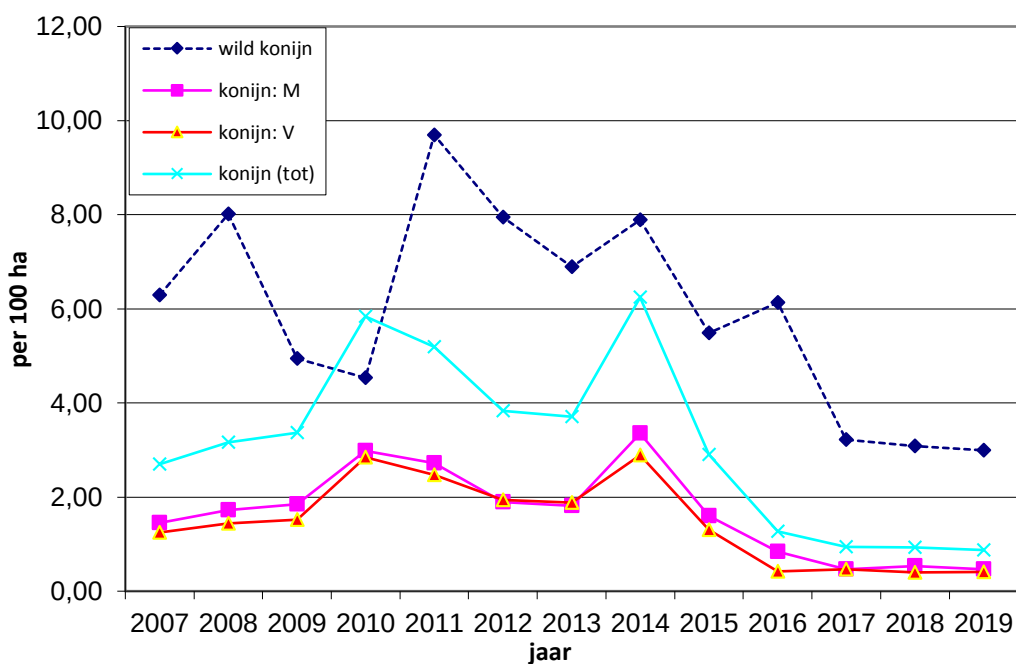
B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

De leden merken op dat de voorjaarsstand sterk schommelt tussen de verschillende jaren en uiteindelijk daalt. In deze jaren heeft de WBE de populatie verder zien achteruitgaan, omwille van ziekten, zoals myxomatose en VHS, habitatverkleining en het groeiende aantal predatoren (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Het afschot van het konijn ($p = -0,15$) bleef volgens de Spearmans rangcorrelatie stabiel, al zien wij op de grafiek 12 het afschot de laatste jaren dalen samen met de voorjaarstand.

Tabel 11: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (p) voor konijn over de hele monitoringsperiode

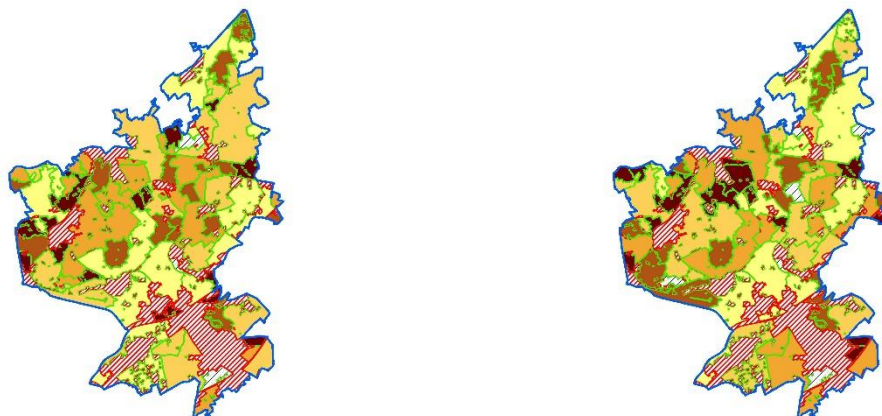
ρ	konijn	konijn: M	konijn: V
afschot	-0,15	-0,22	-0,21
voorjaar	-0,58		

Wild konijn (*Oryctolagus cuniculus*)

Grafiek 13: Evolutie van de voorjaarstellingen en het afschot van konijn.

Op de kaartjes van de spreiding van de relatieve voorjaarsstand en het relatief afschot blijkt vooral in de westelijke revieren een hogere relatieve voorjaarsstand en een hoger relatief afschot plaats te vinden. Voor het relatief afschot klopt dit zeker met de realiteit: doordat in het westen veel groenten worden geteeld is het risico op schade groter en wordt de populatie konijnen kort gehouden. Het feit dat in deze westelijke revieren ook een hogere voorjaarsstand werd genoteerd is echter waarschijnlijk te wijten aan een grotere aandacht van de jachtrechthouders uit deze revieren voor konijnen tijdens de tellingen. Het WBE-bestuur heeft niet de indruk dat er effectief meer konijnen voorkomen in deze revieren (Figuur 17).

Figuur 17: Interne spreiding van de voorjaarsstand (links) en het afschot (rechts) van konijn.

B.2 Valwild

In de valwilddatabank van HVV werden twee gegevens genoteerd van konijn. Bij het ene werd ziekte als doodsoorzaak opgegeven en bij de andere predatie. De WBE vermoedt dat vooral ziektes verantwoordelijk zijn voor het valwild bij konijn. Er zouden weinig verkeersslachtoffers zijn van konijn.

B.3 Schade

Er zijn geen exacte gegevens betreffende schade door konijn beschikbaar.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: De WBE heeft weinig vat op de populatie aangezien de fluctuaties in de populatie afhankelijk zijn van de ziektes Myxomatose en VHS.
- Maatregelen:
 - Zodra een derde van de geschoten konijnen moeren zijn, wordt de jacht op konijn gestopt.
- Evaluatie: De populatie konijn is in de laatste jaren gedaald. Afschot tijdens de gewone jacht gebeurde enkel om wildbraad te bekomen.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

De WBE heeft weinig vat op de populatie aangezien deze fluctueert door ziektes. De WBE zou graag een gezonde konijnenpopulatie verkrijgen en een bejaagbare populatie behouden. Het konijn zal bejaagd worden in de volgende erkenningsperiode.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er wordt geen specifieke doelstelling vooropgesteld voor het voorkomen van valwild van konijn.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

De konijnenpopulatie kan snel schommelen. Indien de populatie talrijker wordt en de kans op schade meer reëel wordt, zal de WBE deze landbouwschade trachten te voorkomen / beperken.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

In het voorjaar wordt het aantal konijnen geschat tijdens nachtelijke tellingen met de lamp op min of meer vaste trajecten.

E.2 Revierversorging

Er worden geen specifieke maatregelen van reviersverzorging genomen voor het konijn. Het konijn kan wel meeprofiten van de maatregelen voor kleinwildsoorten:

- Jaarlijks worden enkele percelen en “hoekjes” ingezaaid met een wildmengsel verkregen bij het Limburgslandschap. De voorbereiding, het frezen, wordt uitgevoerd door landbouwers of kennissen met de nodige machines. Het inzaaien doen de jagers met een mengsel met onder andere granen, koolsoorten, verschillende kruidensoorten,...
- Op aanvraag van de WBE worden niet-gepachte gronden en gronden in overgang van landbouw naar natuurgebied ook als wildakker ingezaaid. Dit zijn vooral kleine stukje en hoekjes die nog niet aantrekkelijk zijn voor andere doeleinden. De inzaaiing gebeurt in samenwerking met de WBE.
- Op vraag van de WBE zaaide de gemeente 6 ha in als wildakker. De WBE vraagt bij iedere nieuwe verpachting van gemeentegronden aan landbouwers aan de gemeente of kan voorzien worden in een uitbreiding.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Het konijn wordt voornamelijk bejaagd tijdens de periode van de gewone jacht. Bij de jacht op het konijn wordt rekening gehouden met de aanwezige aantallen konijnen. Als de jager niet veel dieren ziet tijdens de jacht, zal hij ook het afschot verlagen.

Het konijn zal enkel indien nodig bejaagd worden in de periode van de bijzondere jacht of via bestrijding. Dit is vaak een heel tijdelijk probleem.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen specifieke maatregelen genomen om valwild van konijn te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

Als in de toekomst ernstige schade dreigt, zal bijzondere jacht en, indien nodig, bestrijding worden uitgevoerd.

4.4.2 Vos

A. Kwaliteit van de habitat

De vos is een toppredator. In onze huidige ecosystemen zijn geen natuurlijke vijanden meer aanwezig. Hij heeft zich kunnen aanpassen aan de aanwezigheid van mensen. Een vos tegenkomen in de stad is al lang geen rariteit meer. Hij voedt zich met knaagdieren, maar ook jachtwild behoort tot zijn prooiën.

Tijdens de maanden december-januari-februari kan de moeder drachtig worden en zich vestigen in een burcht. Daar zullen de jongen geworpen worden en opgroeien tot aan de zomer. Eens de zomer voor de deur, verlaat de vos de burcht en zoekt dekking in de open ruimte. Dekking zoals maïs, bosjes, houtkanten, ... zijn aanwezig en vormen een goede basis voor het biotoop van de vos. Rekenen we daarbij de aanwezigheid van knaagdieren, groundbroeders, watervogels, zangvogels,... dan kunnen we stellen dat het hele werkingsgebied voldoende habitat voorziet voor de vos.

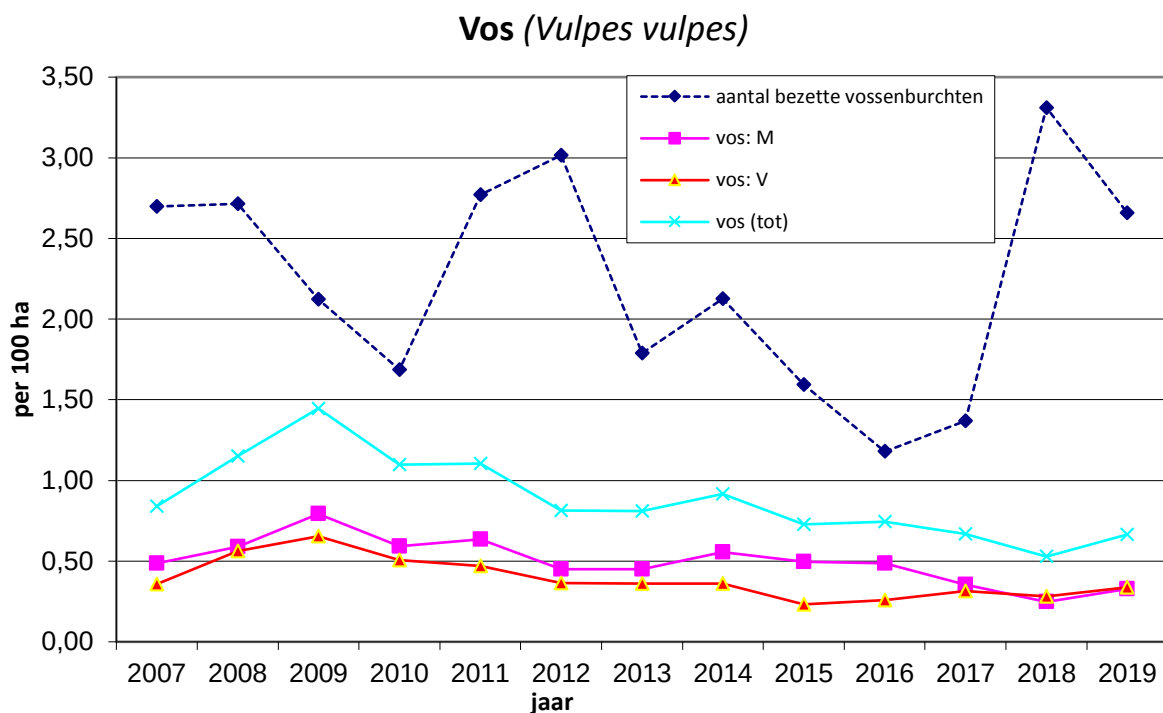
B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

Het aantal bezette vossenburchten in de WBE vertoont in de laatste 6 jaar een stabiele trend met sterke schommelingen tussen 2012 – 2018. Door een betere en grondigere telling zijn er vrij grote schommelingen ontstaan. De vos doet het vrij goed in onze WBE. De schommelingen zijn te wijten aan de moeilijkheid in de zoektocht naar bezette vossenburchten. Over de hele monitoringsperiode blijft volgens de Spearmans rangcorrelatie het aantal bezette vossenburchten dus stabiel ($\rho = -0,20$). Het totale afschot vertoont een stijgende trend volgens de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt ($\rho = 0,54$). Binnen de WBE ligt de verkregen ervaring van de jagers in het afschot en de gestegen jachtinspanning aan de oorzaak voor het stijgend afschot.

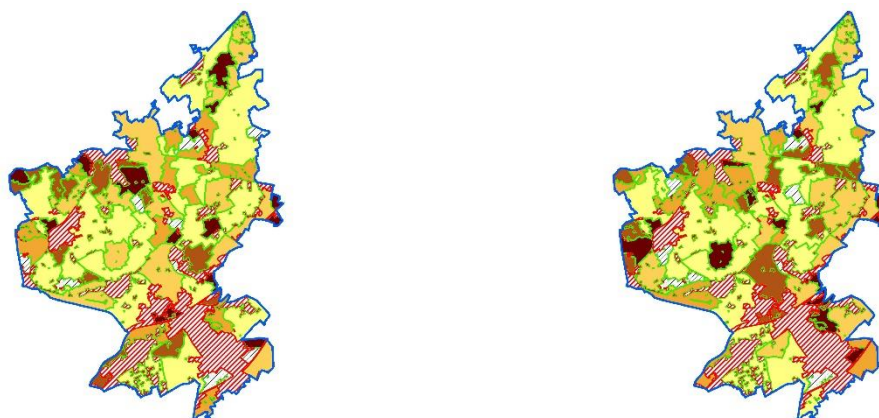
Tabel 12: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor vos over de hele monitoringsperiode

ρ	vos	vos: M	vos: V
afschot	-0,54	-0,35	-0,56
voorjaar	-0,20		

Grafiek 14: Evolutie van de voorjaarsstellingen en het afschot van vos

De spreidingskaartjes van de relatieve voorjaarsstand en het relatief afschot geven ongeveer hetzelfde beeld weer. De spreidingskaart van het relatief afschot reflecteert in de eerste plaats de jachtinspanning. In de revieren waar de jachtinspanning op vos het grootst is, wordt ook de meeste aandacht besteed aan de telling van de vossenburchten. Dat verklaart de hogere relatieve getelde voorjaarsstand in deze revieren (Figuur 18).

Figuur 18: Interne spreiding van de voorjaarsstand (links) en het afschot (rechts) van vos.

B.2 Valwild

Op de kleinere wegen binnen de WBE vinden de leden bij toeval kadavers van aangereden vossen. De WBE heeft geen kwantitatieve data met aantallen valwild.

B.3 Schade

Vos is een predatorsoort die predeert op een reeks andere jachtwildsoorten zoals haas, patrijs en fazant en kan daardoor de najaarsstand en de voorjaarsstand van deze wildpopulaties verlagen ('schade aan het wildbestand').

Een soortgelijk effect kan optreden bij andere prooi-soorten van vos. Met name grondbroeders zijn kwetsbaar voor predatie door vos. Daardoor kan bij sterke predatie schade aan de populaties van deze soorten optreden ('schade aan natuurwaarden'), maar dit is echter niet meetbaar.

Vos zorgt ook voor schade aan kippen, ganzen en neerhofdieren, vooral bij particulieren maar soms ook bij landbouwers ('schade aan landbouw en eigendommen'). Alle meldingen waren schadegevallen aan neerhofdieren of andere vogelachtige wildsoorten, bijvoorbeeld eend of fazant.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: beperken van negatieve gevolgen van vos.
- Maatregelen:
 - Afschot tijdens gewone jachtdagen
 - Eventueel bijzondere jacht en bestrijding
 - vossendag Tijdens het laatste weekend van het jaar en het laatste weekend van januari worden er dan vossendagen georganiseerd door leden via onderlinge samenwerking.
- Evaluatie: Uit de analyse is niet af te leiden of de negatieve effecten van vos beperkt werden. Volgens de leden is dit niet het geval en blijven vossen aanzienlijke schade toebrengen aan cultuurvogels en wildsoorten.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er wordt geen specifieke populatiedoelstelling geformuleerd voor vos. Vos zal bejaagd worden binnen het werkingsgebied van de WBE tijdens de volgende erkenningsperiode.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen doelstellingen geformuleerd om valwild van vos te voorkomen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

De WBE zal trachten de schade door vos zoveel mogelijk te voorkomen/beperken. In de eerste plaats wordt hiermee bedoeld dat getracht zal worden de predatie op het wildbestand, en hiermee gekoppeld op niet-jachtwildsoorten, omlaag te halen. Op de tweede plaats zal getracht worden om de schade aan particuliere eigendommen (voornamelijk neerhofdieren) te beperken.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

In het voorjaar wordt het aantal bezette vossenburchten geteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van visuele waarnemingen. Wanneer er een bezette vossenburcht is gevonden, wordt het jaar erna teruggespeeld om te zien of deze nog steeds bezet is.

E.2 Revierversorging

Er worden geen maatregelen van reviersverzorging uitgevoerd voor vos.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

Vos zal in hoofdzaak bejaagd worden tijdens de periode van de gewone jacht.

Indien nodig zal bijzondere jacht en bestrijding uitgevoerd worden. Daartoe zal steeds aan alle wettelijke formaliteiten worden voldaan. De WBE informeert zijn leden op regelmatige basis over de wettelijke mogelijkheden die worden toegestaan.

Stimuleren van alle jagers om aan predatorcontrole te doen, door de realisatie van afschot. Alleen door ook de predatoren te reguleren kunnen wij als jagers kansen creëren voor onze jachtwildsoorten en andere faunasoorten.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden momenteel geen maatregelen genomen om het valwild van vos te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

De maatregelen genomen voor het populatiebeheer in tijd en ruimte moeten volstaan om de schade veroorzaakt door vos te voorkomen/ te beperken.

4.4.3 Houtduif

A. Kwaliteit van de habitat

De kwaliteit van het habitat is min of meer geschikt voor houtduif. Er wordt jaarrond voedsel gegarandeerd door de aanwezigheid van zowel granen, maïsteelt als groententeelt. Daarnaast bieden de bossen goede broed- en slaapgelegenheden.

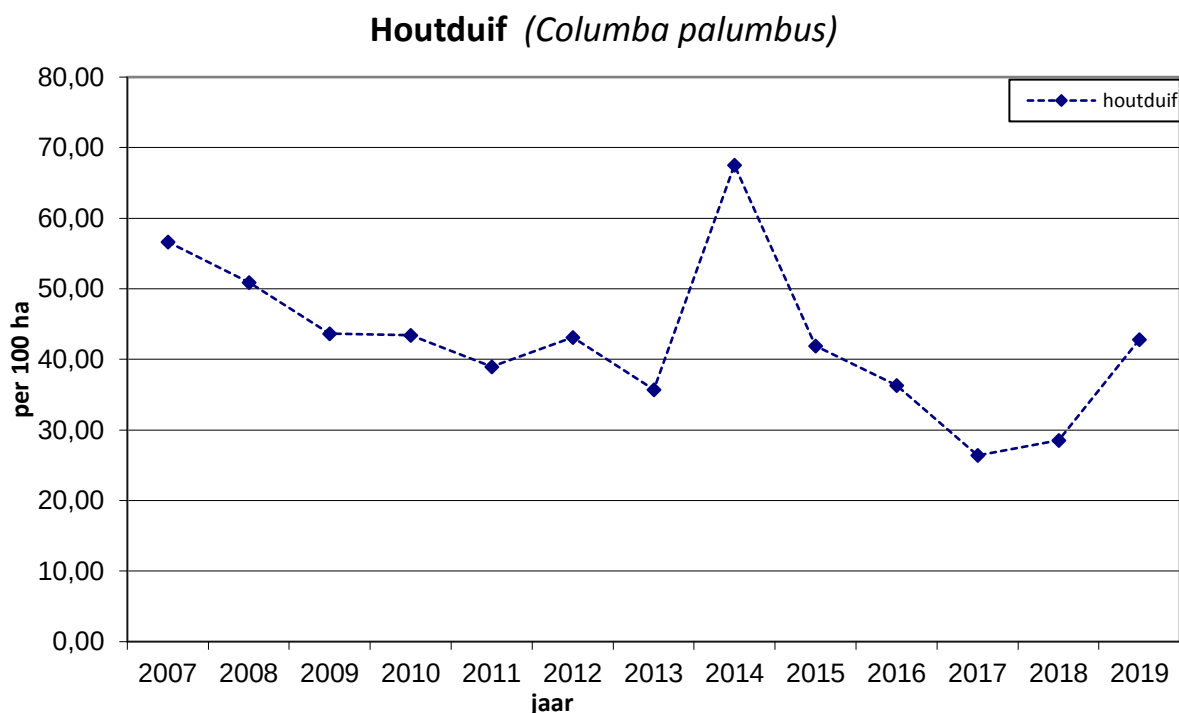
B. Data

B.1 Voorjaarstellingen en afschotcijfers

Het afschot van houtduif vertoont een algemene dalende trend over de periode 2007 - 2017 (Grafiek 15). De daling in het afschot na 2008 treedt voornamelijk op door het wegvallen van de duivencarrousel bij de bejaging. Bij de toepassing van de duivencarrousel werd een efficiënter afschot gerealiseerd. Wanneer de duivencarrousel verboden werd, werd niet enkel het afschot minder efficiënt, maar daalde bovendien de jachtinspanning doordat de motivatie verkleinde. Naast de algemene dalende trend vertoont de grafiek in de periode 2013 – 2019 een schommelden trend rond de 40 duiven per 100 ha. Deze schommelingen kunnen te wijten zijn aan de weersomtandigheden tijdens het jachtseizoen, de noodzaak om te reguleren in het schadeseizoen of aan de aanwezigheid van trekkende dieren in het jachtseizoen. Sinds 2018 stijgt het afschot terug.

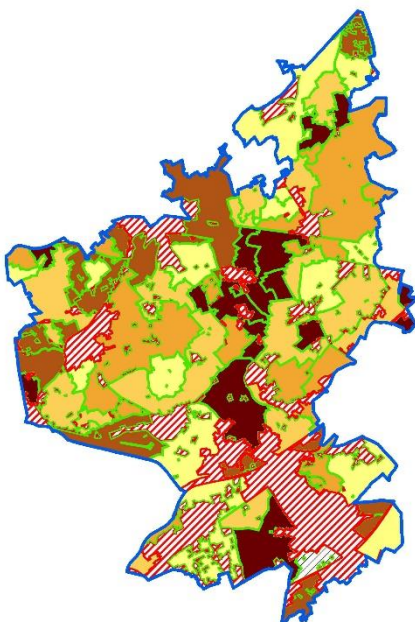
Tabel 13: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor houtduif over de hele monitoringsperiode.

ρ	houtduif
afschot	-0,55

Grafiek 15: Evolutie van het afschot van houtduif.

Het afschot van houtduif gebeurt verspreid over de meeste jachtrevieren van de WBE. Het hoogste relatief afschot wordt gerealiseerd in de centraal gelegen jachtrevieren. Dit komt door een grotere jachtinspanning van deze jagers en doordat in het centrale gedeelte veel granen worden geteeld. Op granen foerageren duiven vaak in grote groepen en is de kans op schade reëel (Figuur 19).

Figuur 19: Interne spreiding van het afschot van houtduif.

B.2 Valwild

Er zijn geen gegevens betreffende het valwild van houtduif beschikbaar. Volgens de WBE komt valwild onder houtduif weinig voor. Sporadisch wordt een houtduif aangereden. Sommige jaren treden ook ziektes op onder de duivenpopulatie.

B.3 Schade

Er zijn geen formele cijfers over de schade door de houtduif beschikbaar. Verspreid over de WBE zorgt houtduif sporadisch voor schade, voornamelijk aan bonen, erwten en kolen.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: beperken landbouwschade.
- Maatregelen:
 - Jaar rond bestreden en bejaagd.
 - Afschot tijdens jachtseizoen.
 - Duivenweekend (jaarlijks)
 - Een concentratie van het afschot tijdens het jachtseizoen.
- Evaluatie: De WBE houdt de laatste jaren een constant afschot vol. Toch, kunnen wij niet op basis hiervan concluderen dat het voldoende is om schade over het volledige werkingsgebied te voorkomen.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er wordt geen specifieke populatiedoelstelling voor de houtduif naar voor geschoven. De houtduif zal bejaagd worden binnen de WBE tijdens de volgende erkenningsperiode.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er wordt geen specifieke doelstelling geformuleerd voor het voorkomen van valwild.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

De WBE zal trachten de landbouwschade door houtduif zo veel mogelijk te voorkomen / beperken en streeft dus naar een beperking van de negatieve gevolgen.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Tot nog toe worden geen tellingen uitgevoerd van houtduif. Houtduiven zijn moeilijk te tellen, want ze zijn zeer mobiel en foerageren op grotere schaal dan het jachtrevier. Ook in de toekomst zullen er geen tellingen van houtduif worden uitgevoerd.

E.2 Revierversorging

Er worden geen maatregelen van reviersverzorging voorzien voor de houtduif.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

De WBE zal een afschot uitvoeren tijdens de periode van de gewone jacht. Dit afschot wordt uitgevoerd tijdens de jacht op andere soorten en via specifieke jacht op de houtduif.

Tijdens de periode van de groei van de teelten wordt indien nodig ingegrepen om de schade te voorkomen. Na uitvoeren van de Code Goede Praktijk zullen de jachtrechthouders ook inspanningen leveren om de bijzondere jacht uit te voeren.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen maatregelen genomen om het valwild van houtduif te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

Maatregelen die in dat kader door de WBE naar voor werden geschoven waren:

- Een concentratie van het afschot tijdens het jachtseizoen. Vooral tegen het einde van het jachtseizoen zouden veel duiven worden gestrekt.
- De organisatie van een duivenweekend (jaarlijks).

Bovenstaande maatregelen werden effectief uitgevoerd. Bijzondere jacht en bestrijding werden enkel uitgevoerd indien nodig.

De bejaging tijdens de periode van de bijzondere jacht gebeurt op vraag van de landbouwer en zal zich vooral concentreren rond de percelen waar de kans op schade het grootst is.

Indien nodig zal bestrijding worden uitgevoerd.

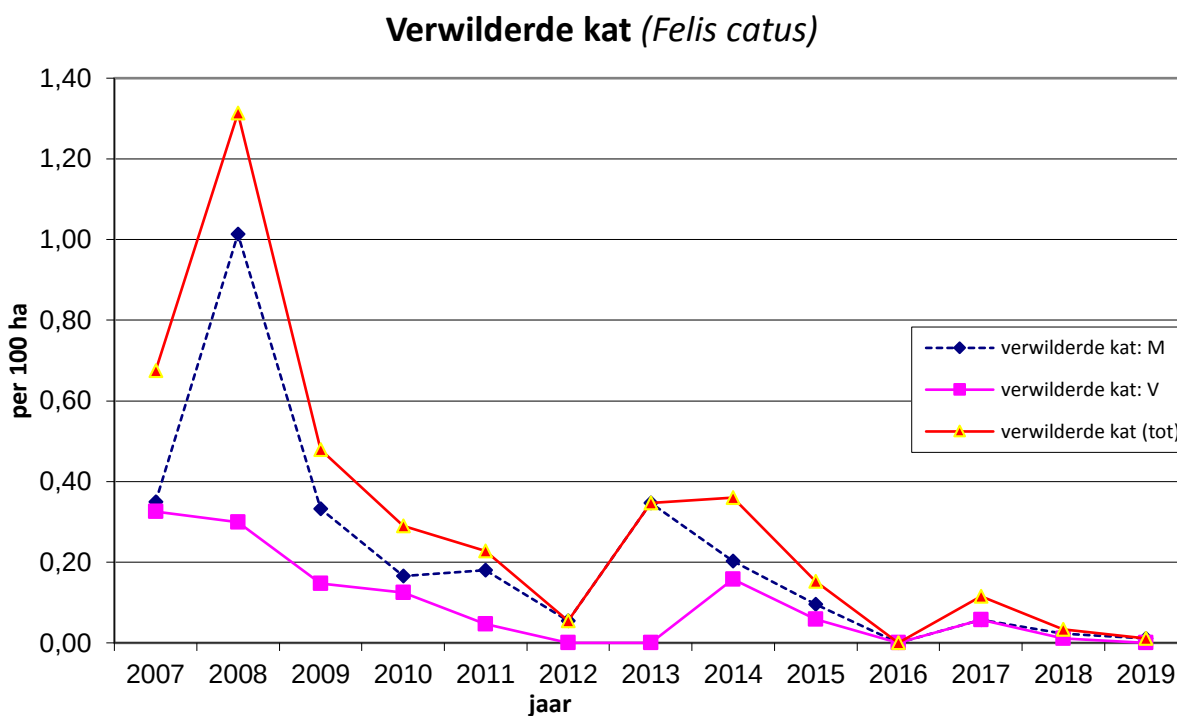
4.4.4 Verwilderde kat

A. Kwaliteit van de habitat

De verwilderde kat is een generalistische soort die zich goed aanpast aan allerlei habitatten. Ook in onze WBE kan zij zich goed handhaven. Gezien het een soort is die niet inheems is, kunnen we niet spreken van een kwaliteit van de habitat. We stellen jaarlijks vast dat nesten van gedomesticeerde katten worden gedumpt. Gevolg is dat hier regelmatig katten uit voortkomen die verwilderen en in het wild gaan reproduceren. Een groot probleem voor menig wild fauna!

B. Data

In de periode na 2011 heeft de WBE een 200-tal katten gevangen. Deze katten werden allemaal afgevangen met kastvallen.

Grafiek 16: Evolutie van het afschot van verwilderde kat

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: Beperken negatieve gevolgen
- Maatregelen: /
- Evaluatie: /

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er worden vanuit de WBE geen expliciete populatiedoelstellingen geformuleerd voor verwilderde kat.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen doelstellingen geformuleerd om valwild van verwilderde kat te voorkomen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Hoewel noodzakelijk in het totaalbeheer van een WBE, is de wetgeving op het reguleren van verwilderde katten dermate beperkend en onbruikbaar gemaakt, dat de WBE genoodzaakt is om af te zien van het voorkomen van de schade. Er kan geen doel vooropgesteld worden, gezien hier geen efficiënte maatregelen kunnen aan verbonden worden.

E. Maatregelen

Er worden geen maatregelen voor verwilderde kat uitgewerkt, zolang de wetgeving niet voorziet in degelijke instrumenten. Dit neemt niet weg dat individuele leden alsnog de wettelijke mogelijkheden kunnen uitputten om lokaal een probleem met deze verwilderde dieren aan te pakken.

4.4.5 Spreeuw

F. Kwaliteit van de habitat

Gewone spreeuwen geven de voorkeur aan stedelijke of voorstedelijke gebieden waar kunstmatige structuren en bomen voldoende nest- en rustplaatsen bieden. Rietvelden hebben ook de voorkeur om te rusten en de vogels voeden zich gewoonlijk in grasrijke gebieden zoals landbouwgrond, graasweiden, speelvelden, golfbanen en vliegvelden waar kort gras het gemakkelijk maakt om te foerageren.

G. Data

In 2017 werden 2 spreeuwen geschoten. Het gaat om een ongeluk tijdens de jacht.

H. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: Beperken negatieve gevolgen
- Maatregelen: /
- Evaluatie: /

I. Doelstellingen

I.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er worden vanuit de WBE geen expliciete populatiedoelstellingen geformuleerd voor spreeuw.

I.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen doelstellingen geformuleerd om valwild van spreeuw te voorkomen.

I.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

J. Maatregelen

Er worden geen maatregelen genomen voor spreeuw.

5. Overlast veroorzakende soorten

5.1 Kraaiachtigen

A. *Kwaliteit van de habitat*

Kraaiachtigen of rechtbekken zijn generalistische soorten die zich aan allerlei landschappen kunnen aanpassen. Toch heeft ekster een voorkeur voor kleinschalige landschappen (eerder tuin- en parklandschappen), kraai voor halfopen en open landschappen en kauw voor halfopen landschappen. Gaai komt bij voorkeur voor in meer beboste landschappen.

Binnen de bejaagde oppervlakte komt een mengeling voor van meer open tot meer gesloten landschappen, waardoor het landschap zowel geschikt is voor kraai, kauw en ekster. De boscomplexen vormen een goed habitat voor gaai.

B. *Data*

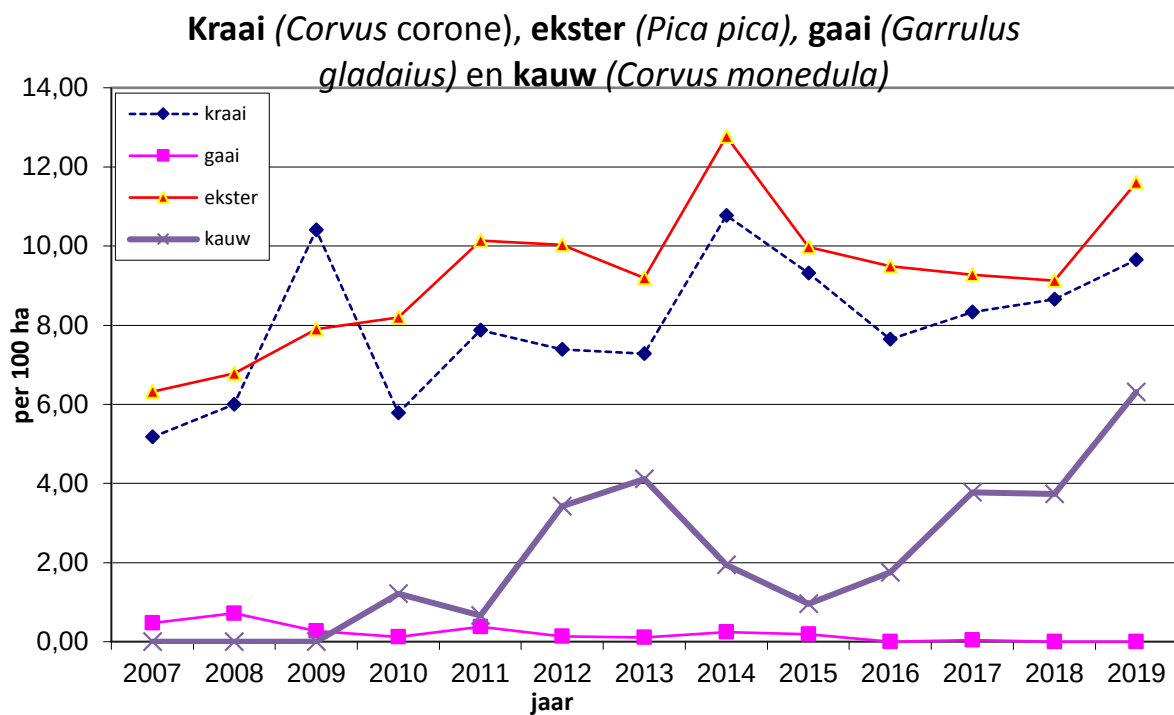
B.1 *Voorjaarstellingen en afschotcijfers*

Voorjaarstellingen van kraai, ekster, kauw en gaai worden niet uitgevoerd.

Het afschot op kraai kent volgens de Spearmans rangcorrelatie een stijgende trend ($\rho = 0,56$). In de laatste jaren is er meer inspanning van de jagers om het afschot te doen stijgen naar de 10 kraaien per 100 ha toe. Het afschot op ekster is binnen de WBE het hoogst en stijgt tot 11,61 eksters per 100 ha ($\rho_{\text{ekster}} = 0,60$; Tabel 14). Op kauw gebeurt een sterk stijgend afschot ($\rho_{\text{kauw}} = 0,81$; Tabel 14). De leden zien meer en meer kauwen schade aanrichten aan akkerlanden en hun nest maken in de schoorsteen van huizen. Gaai wordt niet meer bejaagd.

Tabel 14: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (ρ) voor kraai, ekster, kauw en gaai over de hele monitoringsperiode

ρ	kraai	ekster	gaai	kauw
afschot	0,56	0,60	-0,57	0,81

Grafiek 17: Evolutie van het afschot van kraai (linksboven), ekster (rechtsboven), kauw (linksonder) en gaai (rechtsonder).

De interne spreiding van het afschot van deze soorten reflecteert vooral de jachtinspanning. In het verleden werd slechts in één revier een afschot op kauw uitgevoerd.

B.2 Valwild

Geen data beschikbaar, laat staan dat dit interessant is voor een soort(en) die in grote getalen voorkomen en veelal voor overlast zorgen.

B.3 Schade

Er zijn geen expliciete cijfers betreffende de schade door rechtbekken beschikbaar. Kraaien veroorzaken voornamelijk schade aan ingekuilde maïs, rijpe maïskolven en silo's. Daarnaast lust kraai graag ook wel eens een jonge haas, fazant of konijn. Eksters zorgen in de WBE voornamelijk voor schade aan ingekuilde maïs en gaaieren voornamelijk aan rijpe maïskolven. Kauwen durven eveneens voor schade zorgen aan rijpe maïskolven. De laatste jaren krijgt de WBE steeds meer en meer klachten over kauwen in schouwen en over het lawaai van kauwen op hun roestplaatsen.

C. Doelstellingen en maatregelen van het vorige wildbeheerplan

- Doelstellingen: beperken van negatieve gevolgen
- Maatregelen:
 - Jaarlijks 1 kraaiendag.
 - trechtersvallen in gebieden waar kraaien een probleem vormen voor groente- en graanteelten.
- Evaluatie: de leden verhogen jaarlijks het afschot. Dit doet vermoeden dat de schade jaarlijks blijft toenemen.

D. Doelstellingen

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor bejaging

Er worden geen expliciete populatiedoelstellingen geformuleerd voor de kraai, ekster en kauw.

Kraai, ekster en kauw zullen gereguleerd worden volgens de bepalingen van het soortenbesluit.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen doelstellingen geformuleerd om valwild van kraai, ekster en kauw te voorkomen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Kraai, kauw en ekster zijn predatorsoorten die enorme schade kunnen aanbrengen aan de wildstand, maar ook aan zangvogels, grondbroeders,... Om deze negatieve gevolgen te beperken, zal voor al deze soorten een predatorcontrole worden uitgevoerd. Voor beide soorten speelt ook de beperking van de landbouwschade een belangrijke rol.

De doelstelling voor kauw is de beperking van belangrijke schade aan professioneel geteelde gewassen.

E. Maatregelen

E.1 Uitvoeren van tellingen

Tellingen uitvoeren zou een onbegonnen zaak zijn. De soorten zijn immers zeer mobiel en foerageren over grote afstanden. De aantallen kraaiachtigen in het revier zijn sterk variabel afhankelijk van het seizoen, het weer, het tijdstip van de dag, de activiteiten in de open ruimte,...

De WBE zal deze overlastsoort(en) opvolgen door middel van vangst- en afschotcijfers. Deze cijfers worden jaarlijks verzameld via het wildrapport.

E.2 Revierversorging

Er worden geen maatregelen van reviersverzorging genomen voor kraaiachtigen.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

De leden van de WBE worden aangespoord om een predatorcontrole uit te voeren. Kraai, ekster en kauw zullen gereguleerd worden volgens de bepalingen van het Soortenbesluit. Wij beroepen ons hierbij op de mogelijkheid om deze melding voor de duur van het faunabeheerplan uit te voeren.

Volgende acties worden gemeld:

- Bestrijding van volgende soorten om belangrijke schade aan professioneel geteelde gewassen te voorkomen.
 - Zwarte Kraai
 - Ekster
 - Kauw

We beogen hiermee vooral de schade aan maïs- en graanteelten te voorkomen. In het verleden kwam deze dreigende schade reeds voor. We schatten dat deze, zonder tussenkomst van preventieve maatregelen en ingrijpen in de populaties op minimum 5 % voor schade aan gewassen, vooral maïs, veroorzaakt.

- Bestrijding van volgende soorten om wilde fauna en flora te beschermen, of de natuurlijke habitatten in stand te houden.
 - Zwarte kraai
 - Ekster

Kraaien en eksters zijn predatorsoorten die prederen op eieren en juvenielen van een reeks jachtwildsoorten zoals de haas, patrijs en de fazant. Hierdoor hebben zij een impact op de najaarstand, de voorjaarsstand en soms zelf op het behoud van een doelsoort. In wetenschappelijke studies is al meermaals aangetoond dat een predatorcontrole van onder andere kraai en ekster een positief effect heeft op populaties van wildsoorten (Tapper et al. 1996¹). Een soortgelijk effect kan optreden bij andere prooi-soorten van kraaien en eksters. Bij sterke predatie kunnen de aangroei en/of de aantallen van deze prooi-soorten negatief beïnvloed worden. Een

predatorcontrole met kraaiachtigen als één van de focuspunten kan ook voor deze soorten een meerwaarde betekenen (Fletcher et al. 2010²).

De bestrijding zal steeds, conform bijlage 3 van het Soortenbesluit, uitgevoerd worden als er geen andere bevredigende oplossing bestaat en volgens de voorwaarden die hierin bepaald zijn.

Bij het uitvoeren van de bestrijding zal gebruik gemaakt worden van het vuurwapen, trechtersval en Larssenkooien. Jaarlijks zullen hierbij de volgende aantallen ingezet worden. Zij worden steeds voorzien van een weersbestendig plaatje waarop de wettelijke verplichtingen vermeld staan.

- **130 Trechtersvallen** voor de vangst van zwarte kraai, ekster en kauw verspreid over de hele WBE zijn er aanwezig
- **170 Larsen-kooien** worden er gebruikt voor de vangst van zwarte kraai, ekster en kauw verspreid over de hele WBE

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen maatregelen genomen om valwild van de soorten te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

De maatregelen genomen voor het populatiebeheer in tijd en ruimte moeten volstaan om de schade te voorkomen. Om een populatiebeheer te mogen uitvoeren moeten eerst preventieve basismaatregelen genomen worden. In samenwerking met de landbouwer worden geplaatst op velden: afschrikvogels en linten.

¹ Tapper, S.C., Potts, G.R. & Brockless, M.H. (1996). The effect of an experimental reduction in predation pressure on the breeding success and population density of grey partridges *Perdix Perdix*. *Journal of Applied Ecology*, 33, 965-978.

² Fletcher K., Aebischer N.J., Baines D., Foster R. en Hoodless A.N. (2010). Changes in breeding success and abundance of ground-nesting moorland birds in relation to the experimental deployment of legal predator control. *Journal of Applied Ecology*, 47, 263-272.

5.2 Nijlgans

A. *Kwaliteit van het habitat*

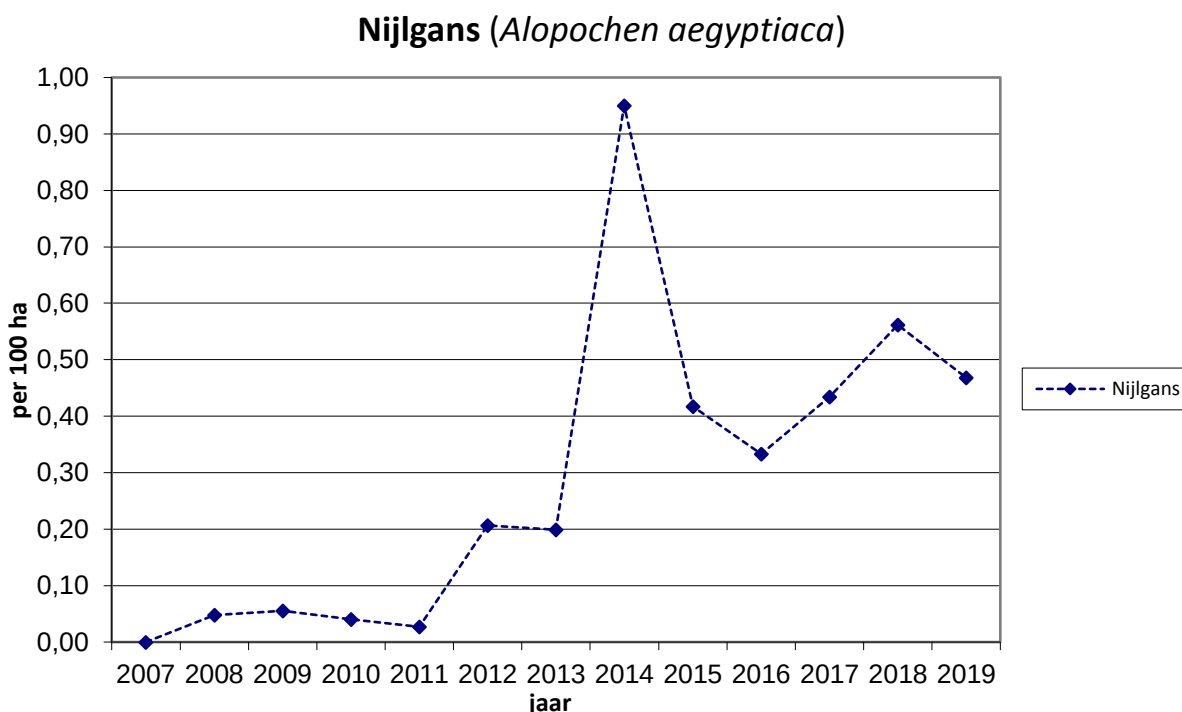
Nijlganzen maken gebruik van waterhabitats. Binnen de WBE is water prominent aanwezig. Toch komen broedgevallen meer en meer binnen de bejaagde oppervlakte van de WBE ~~nog weinig~~ voor. Wel worden op de weilanden soms groepen Nijlganzen waargenomen. De nijlganzen overnachten in de weilanden.

B. *Data*

De leden van de WBE hebben de indruk dat de populatie van de Nijlgans aan het stijgen is. Dit kunnen wij ook opmaken uit de Spearmans rangcorrelatie van het afschot ($p = 0,86$). Nijlgans wordt meer en meer in groepen aangetroffen op de velden. Net zoals de andere ganzensoorten is de bejaging uitdagend, maar met de stijgende populatie verhoogt wel de kans om nijlgans te kunnen schieten. Door de grotere aanwezigheid wordt er dan ook meer op gejaagd en de motivatie is dat deze soort de wilde eend erg kan verstoren tot volledig weg verdrijven uit een gebied.

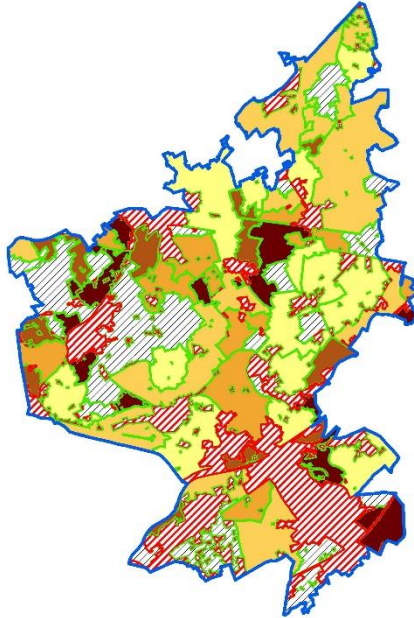
Tabel 15: Samenvatting van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt (p) voor Nijlgans over de hele monitoringsperiode

ρ	Nijlgans
afschot	0,86

Grafiek 18: evolutie van het afschot van nijlgans

Net als het andere waterwild worden de nijlganzen voornamelijk aangetroffen in de jachtrevieren langs met waterplassen. Het afschot is tevens een weergave van de inspanningen en kansen van de jagers om nijlgans te schieten.

Grafiek 19: Interne spreiding van het afschot van nijlgans.

C. Doelen en maatregelen in het beheer van de huidige erkenningsperiode

- Doelstellingen: Bestrijden nijlgans
- Maatregelen: - afschot
- Evaluatie: Het afschot is de laatste jaren niet uitgevoerd.

D. Doelstellingen in het toekomstig beheer

D.1 Populatiedoelstelling en doelstelling voor regulatie

De WBE stelt geen expliciete populatiedoelstelling voorop, maar tracht binnen de perken van het mogelijke om deze exoot te weren uit de natuur. In de volgende erkenningsperiode zullen Nijlganzen worden bestreden binnen het werkingsgebied van de WBE.

D.2 Doelstelling voor het voorkomen van valwild

Er worden geen doelstellingen geformuleerd om valwild te voorkomen.

D.3 Doelstelling voor het voorkomen van schade

Beperken van de negatieve impact op de inheemse soorten als wilde eend.

E. Maatregelen in het toekomstig beheer

E.1 Opvolging overlastsoort

De afschotcijfers voor nijlgans zullen jaarlijks worden verzameld door de leden en bijgehouden op de zetel van de WBE (via het intranet van HVV). Een telling van deze soort wordt niet uitgevoerd.

E.2 Revierversorging

Er worden geen maatregelen van reviersverzorging uitgevoerd.

E.3 Populatiebeheer in ruimte en tijd

De WBE roept de leden op om tijdens jachtdagen oog te hebben voor deze exoot en voldoende inspanning te leveren om deze te strekken. Als WBE willen we het engagement aangaan om deze exoot volledig te verwijderen. Elk stuk dat we kunnen strekken moet een bijdrage leveren aan het hoger Europees doel.

Gezien nijlgans een exoot is, zullen de jagers met een geldig jachtverlof het jaar rond dagelijks een afschot kunnen realiseren op de soort, conform de bijlage 3/1 van het soortenbesluit. Het gebruik van PCP-wapens is hier ook aan de orde.

E.4 Voorkomen van valwild

Er worden geen maatregelen uitgevoerd om valwild van nijlgans te voorkomen.

E.5 Voorkomen van schade

Door het afschot hoopt de WBE de aantallen (plaatselijk) te reduceren, om zo de druk van nijlgans op de inheemse soorten en de omliggende landbouwgronden te beperken.

6. Subsidieerbare projecten

Na beraadslaging werd besloten om voor de komende 6 jaar de volgende projecten uit te werken.

6.1 Inzaaien van landbouwgronden of akkerranden met kruidenmengsels voor wildsoorten (wild of wild & akkervogels)

Inzaaien van wildakkers. De betrokken jachtrechthouder laat het terrein bewerken (frezen, ploegen, rotoeggen en triltanden) en inzaaien.

Plaats: Na een interne bespreking hebben volgende jachtrechthouders een engagement uitgesproken voor het uitvoeren van een aantal wildakkers. Deze zullen maximaal 0,5 ha groot zijn en inzaaiingen hebben die minimaal 3 meter breed en 10 meter lang zijn. Zij trachten samen ongeveer 2,37 ha wildakker in te zaaien voor de komende 6 jaar. Op de volgende plaatsen zullen wildakkers komen, de wildakkers zullen een deel van het perceel innemen. Het project wordt nog uitgebreid met de tijd:

- Een perceel van 16.832 m² (1,68 ha) en gelegen langs de Aarselekapellestraat - Kanegem
- een perceel van 6.400 m² (0,64 ha) en gelegen in de onmiddellijke omgeving van Heirbaan – Deinze
- een strook van 500 m² of (0,05 ha) en gelegen in de onmiddellijke omgeving van Leen te Ludiekstraat - Aarsele

Planning: Ieder jaar in april-mei zullen de bestaande akkers worden gefreesd en ingezaaid met een mengsel van winter – en wildinzaai.

Zaadmengsel: afhankelijk van de percelen wordt een éénjarig of meerjarig mengsel ingezaaid

- Het mengsel bevat soorten die in het zomerhalfjaar insecten aantrekken en anderzijds bevat het bladvormende en zaaddragende soorten die in het winterhalfjaar voor beschutting en voedsel zorgen.
- Er wordt maximaal 1% maïs gebruikt in het mengsel
- Het betreft geen monoculturen, noch soorten die een invasief karakter hebben.
- De percelen die in aanmerking komen voor deze subsidie vallen niet onder een contract met beheerovereenkomst van de VLM

Aankoopprijs (6 jaar): De WBE betaalt de gemaakte kosten van de leden van de WBE terug op voorwaarde dat de WBE genoten heeft van een projectsubsidie en binnen de ontvangen bedragen van deze subsidie.

Begroting voor subsidiering: Jaarlijks forfaitair bedrag van 1500€/ha - € 500 andere projecten
→ 1000 €/jaar

Bewijslast:

- In het voorjaar wordt jaarlijks een lijst met kadastrale percelen, waar de wildakkers zijn gelegen, doorgestuurd aan ANB-regio West (West-Vlaanderen),
- Op vraag kan een bezoek aan het project georganiseerd worden

6.2 Onderhoud houtkanten, hagen en heggen

De in het vorige erkenningsperiode aangeplante hagen zullen in de volgende erkenningsperiode onderhouden worden.

Plaats: het onderhoud van een houtkant gelegen in de onmiddellijke omgeving van de Kruisstraat – Dentergem, Heirbaan Deinze, Oude Meersstraat te Deinze

Planning: Jaarlijks zullen in de WBE 200 m houtkanten worden onderhouden. De houtkanten worden onderhouden via een hakhoutbeheer. Exoten worden verwijderd uit de houtkant en waar gaten vallen worden struiken of bomen bijgeplant.

Begroting voor subsidiering: Jaarlijks forfaitair bedrag van **forfaitair bedrag van € 21/100 m²/jaar → € 41 €/jaar**

6.3 Onderhoud poelen

Jaarlijks zullen twee poelen met een oppervlakte tussen 50 en 100 m² onderhouden worden.

Plaats: Onderhoud van een poel gelegen in de onmiddellijk omgeving van Bosterhoutstraat - Meulebeke en een poel gelegen in de onmiddellijke omgeving van de Neringenstraat – Kanegem.

Planning: Ieder jaar zullen de poelen onderhouden worden in de periode eind augustus – eind november. Hierbij zal het slib na verlanding worden uitgegraven.

Criteria:

- Het mengsel bevat soorten die in het zomerhalfjaar insecten aantrekken en anderzijds bevat het bladvormende en zaaddragende soorten die in het winterhalfjaar voor beschutting en voedsel zorgen.
- Er wordt maximaal 1% maïs gebruikt in het mengsel
- Het betreft geen monoculturen, noch soorten die een invasief karakter hebben.
- De percelen die in aanmerking komen voor deze subsidie vallen niet onder een contract met beheerovereenkomst van de VLM

Begroting voor subsidiering: Er zal gebruik worden gemaakt van de forfaitaire subsidie € 500 per onderhouden poel. Jaarlijks zal op die manier een geschatte subsidie van 2 x € 500 = € 1000 – andere subsidies → **€ 459/jaar**

Bewijslast: Foto's, controle ter plaatse

Tabel 16: Overzicht van de subsidiebedragen (in € die in elk van de erkenningsjaren zal worden aangevraagd aan ANB).

aanvraag voor 1 april	Wildakkers	Onderhoud houtkanten	Onderhoud poelen	jaartotaal
2021	1500	41	459	1500
2022	1500	41	459	1500

2023	1500	41	459	1500
2024	1500	41	459	1500
2025	1500	41	459	1500
2026	1500	41	459	1500
Totaal				9000
erkenningperiode				

7. Werking van de WBE

7.1 Interne werking van de WBE

Een van de doelstellingen van WBE 'De Mandelvallei', die ook wordt vermeld in de statuten, is om de onderlinge samenwerking en de goede verstandhouding tussen toegetreden jachtrechthouders te bewerkstelligen en een optimale weidelijke jachtbeoefening te bevorderen alsmede een verbeterd toezicht. In de lopende erkenningsperiode werd de verstandhouding tussen de verschillende jachtgroepen steeds beter. Buurjagers nodigen elkaar regelmatig uit op een jachtdag en maakten onderlingen afspraken (vb. niet jagen vlak bij de reviergrenzen). De WBE heeft een sterke interne structuur en slaagt erin haar leden te ondersteunen in het wildbeheer. Zo worden door de WBE jaarlijks trechterevalen (deels gesubsidieerd) aangeboden, informeert de WBE de leden over wijzigingen in de wetgeving, volgt de WBE het reewildbeheer op, coördineert het WBE-bestuur in de verschillende jachtrevier de patrijzentelling, ...:

- Jaarlijks wordt één algemene vergadering georganiseerd waarop alle leden zijn uitgenodigd. Op deze vergadering worden naast het verplichte statutaire gedeelte ook nog een aantal topics behandeld om de jachtrechthouders goed te informeren (vb. de nieuwe jachtbesluiten, de Code Goede Praktijk, reewildbeheer, ...). Soms gebeurt dit door de WBE zelf en soms door externe sprekers. Jaarlijks worden daarboven een viertal bestuursvergaderingen georganiseerd.
- In het verleden werden al jaarlijks een kraaien- en eksterweekend, een duivenweekend en één vossendag voor de hele WBE georganiseerd. Ook in de komende erkenningsperiode zullen deze gezamenlijke jachtdagen worden ingepland. Tijdens de jachtdag op de vos wordt ook effectief samen gejaagd: de deelnemers worden opgedeeld in groepen die dan verspreid over het werkingsgebied de vos gaan bejagen. Tijdens de kraaiendagen en het duivenweekend wordt voornamelijk door de jachtrechthouders/jachtgroepen afzonderlijk gejaagd op hun jachtrevier. Er wordt echter steeds nagekaart bij een hapje en een drankje. Op die manier hebben de leden de kans om elkaar op een informele manier beter te leren kennen en samenwerkingsverbanden op te zetten.
- Ook daarbuiten worden jaarlijks nog heel wat initiatieven gelanceerd door de WBE voor de leden. De jaarlijkse organisatie van een natuurwandeling, de organisatie van een kleiduifschieting, een eetfestijn en een zwerfvuilactie zijn daarvan het resultaat.

7.2 Externe samenwerking van de WBE

WBE 'De Mandelvallei' is sterk begaan met het wildbeheer. Om tot een optimaal beheer te komen, is kennis over het buitengebeuren en tevens ook kennisgeving aan de bevolking een belangrijke troef:

- WBE De Mandelvallei is vertegenwoordigd in de inter-WBE (het provinciale overleg tussen de WBE's in West-Vlaanderen) en in de reewildcommissie West-Vlaanderen. Via deze weg heeft de WBE contacten met andere WBE's en worden ervaringen en informatie uitgewisseld.
- De WBE onderhoudt goede contacten met zijn buur-WBE's. Er zijn frequente contacten tussen het WBE-bestuur en de WBE-besturen van buur-WBE's in verband met situaties rond

intredende/uittredeende leden, vragen, ... Met WBE Canteclae en WBE 't Veld heeft de WBE een wederkerigheidsprincipe afgesloten. Dit betekent dat leden van WBE De Mandelvallei niet mogen inhuren (gronden pachten in andermans jachtrevier) in deze WBE's, en omgekeerd dat leden van beide WBE's niet mogen inhuren in WBE De Mandelvallei. De leden van de buur-WBE's worden ook uitgenodigd op de jaarlijkse kleiduifschieting.

- De WBE is vertegenwoordigd in de milieuraad van de gemeenten Waregem, Tielt, Meulebeke, Ingelmunster en Deinze. Deze milieuraden zijn een ideaal middel om de samenwerking met de gemeente en met andere actoren actief in de open ruimte aan te scherpen. Jaarlijks wordt in één van de gemeenten een zwerfvuilactie uitgevoerd door de WBE. Daarnaast werkt de WBE ook sterk samen met de politie. Wanneer in het voorjaar tellingen met de lamp worden uitgevoerd, wordt dit doorgegeven aan de politie zodat zij op de hoogte zijn en niet nodeloos gealarmeerd worden. WBE De Mandelvallei werkt samen met de politie en de natuurinspectie in het PWAS-project (Provinciale Werking Anti-Stroperij). In de periode van 1 oktober tot en met 31 december voert de WBE dagelijks controles uit. Alle verdachte situaties worden doorgegeven aan de politie en/of de natuurinspectie.
- In de week van het bos geven enkele leden-jagers in scholen een uitleg over de jacht, zodat ook het ruimere publiek geïnformeerd wordt.
- De meeste jagers hebben veel individuele contacten met 'hun' landbouwers. Jagers proberen zo correct mogelijk in te gaan op vragen van landbouwers om schade te voorkomen/te bestrijden. Jaarlijks organiseert de WBE in samenwerking met de landelijke gilde een duivenweekend. De WBE vraagt aan de landbouwers ook enkele zaken in het kader van een beter wildbeheer: niet ploegen tot in de grachten, de bladeren van de bloemkool laten staan na het afrijden, geen pesticiden gebruiken onder afsluitingen, ... In de komende erkenningsperiode zullen de jagers de landbouwers ook aanspreken met de vraag om maailand zo veel als mogelijk van binnen naar buiten te maaien om zo valwild te voorkomen.
- De WBE werkte in het verleden steeds mee met de inzameling van vossenkadavers door ANB voor het onderzoek naar Trichinella en de vossenlintworm. Met de natuurinspectie is er een samenwerking in het kader van het PWAS-project (zie hoger). De WBE is vertegenwoordigd in een overleg- en adviesorgaan met ANB ('jachtoverleg'). Thans wordt er overlegd met ANB over beheerjacht op en rond de oude Leie-arm. Hieromtrent is op dit moment een overeenkomst afgesloten voor het intekenen van de stukken (en het behoud ervan als rustzone) (zie bijlage 8.2).
- Met Natuurpunt werd een contract afgesloten voor de beheerjacht in het natuurgebied 'Vallei van de Zeverenbeek'. Via dit contract werden specifieke jachtafspraken gemaakt (contract zie bijlage).
- Een bestuurslid van de WBE is lid van de Bosgroep. Informatie rond bosbeheer die verschijnt in het tijdschrift van de Bosgroep of die wordt gegeven via workshops wordt door deze persoon door gecommuniceerd naar de leden van de WBE. Dit jaar krijgen alle leden een boekje over bomen herkennen cadeau van de WBE.
- De WBE is tot slot ook nog vertegenwoordigd in enkele projecten. Zo is de WBE vertegenwoordigd in het Seine-Scheldeproject waar plannen gemaakt worden om een oude Leie-arm terug open te maken. De WBE werkt constructief mee en ijvert er ook voor de jachtrechten op de betrokken percelen te kunnen blijven behouden. Twee jachtrevieren overlappen met het Natura 2000-netwerk. Eén van de lokale jachtgroepen is nauw betrokken en volgt de informatie over de vastlegging van de doelen en maatregelen op via info-avonden.

8. Bijlagen

Bijlage 1: Lijst van de jachtrechthouders en oppervlakte van de jachtterreinen

	jachtplan- nummer	oppervlakte		lid- jachtrechthouder		adres					ha (%)
				voornaam	achternaam	straat	nr.	bus	postnr.	gemeente	
1	12100001	566,95	ha	Jo	Lambrecht	Rijksweg	163	0	8710	Wielsbeke	3,21%
2	12100003	206,19	ha	Jo	Lambrecht	Rijksweg	163	0	8710	Wielsbeke	1,17%
3	12100004	484,19	ha	Philippe	Lambrecht	Ooigemstraat	19	0	8710	Wielsbeke	2,74%
4	12100005	59,02	ha	Philippe	Lambrecht	Ooigemstraat	19	0	8710	Wielsbeke	0,33%
5	12100006	56,75	ha	Bernard	van Pottelsberghe de la Poterie	Olsenesteenweg	48	0	9770	Kruisem	0,32%
6	12100007	40,54	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	0,23%
7	12100008	538,15	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	3,05%
8	12100009	161,14	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	0,91%
9	12100010	233,59	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	1,32%
10	12100011	213,56	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	1,21%
11	12100012	52,03	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	0,29%
12	12100013	151,21	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	0,86%

13	12100014	103,67	ha	Dirk	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	0,59%
14	12100015	1211,10	ha	Vincent	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	6,86%
15	12100016	225,02	ha	Franky	Impe	Brouwerijstraat	27	0	8790	Waregem	1,27%
16	12100017	61,85	ha	Franky	Impe	Brouwerijstraat	27	0	8790	Waregem	0,35%
17	12100018	1143,12	ha	Olivier	Dubaere	Huisepontweg	3	0	9772	Kruisem	6,47%
18	12100019	202,57	ha	Xavier	Claeys	Industriezone	24	0	9770	Kruisem	1,15%
19	12100020	191,15	ha	Jozef	Bolle	Heerbaan	82	0	1840	Steenhuffel	1,08%
20	12100021	104,30	ha	Eddy	Lezy	Nellenkenshof	37	0	8720	Dentergem	0,59%
21	12100022	218,04	ha	Eddy	Lezy	Nellenkenshof	37	0	8720	Dentergem	1,23%
22	12100023	53,91	ha	Dirk	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	0,31%
23	12100024	43,73	ha	Dirk	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	0,25%
24	12100025	237,67	ha	Dirk	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	1,35%
25	12100026	62,89	ha	Andre	Vanrobaeys	Robrechtgemstraat	2	0	8760	Meulebeke	0,36%
26	12100027	134,06	ha	Andre	Vanrobaeys	Robrechtgemstraat	2	0	8760	Meulebeke	0,76%
27	12100028	245,38	ha	Andre	Vanrobaeys	Robrechtgemstraat	2	0	8760	Meulebeke	1,39%
28	12100029	63,06	ha	Andre	Vanrobaeys	Robrechtgemstraat	2	0	8760	Meulebeke	0,36%
29	12100030	181,82	ha	Stephan	Martens	Keukeldam	66A	0	8790	Waregem	1,03%
30	12100031	73,37	ha	Stephan	Martens	Keukeldam	66A	0	8790	Waregem	0,42%
31	12100032	527,67	ha	Bart	Vereecke	Kruisstraat	6A	0	8780	Oostrozebeke	2,99%

32	12100033	89,01	ha	Bart	Vereecke	Kruisstraat	6A	0	8780	Oostrozebeke	0,50%
33	12100034	262,61	ha	Patrick	de Crombrugghe de Picquendale	Mankemerriestraat	1	0	8700	Tielt	1,49%
34	12100035	394,16	ha	Luc	Vandaele	Waterstraat	25	0	8780	Oostrozebeke	2,23%
35	12100036	61,21	ha	Antoon	Pypaert	Oostrozebekestraat	3	0	8720	Dentergem	0,35%
36	12100037	152,66	ha	Carl	Balli -ère	Putmanstraat	30	0	8790	Waregem	0,86%
37	12100038	153,05	ha	Carl	Balli -ère	Putmanstraat	30	0	8790	Waregem	0,87%
38	12100039	333,61	ha	Marc	Christiaens	Grote Heerweg	164	0	8791	Beveren-Leie	1,89%
39	12100040	89,55	ha	Gaspard	Vandewalle	Jozef Cardijnstraat	54	0	8740	Pittem	0,51%
40	12100041	68,70	ha	Gaspard	Vandewalle	Jozef Cardijnstraat	54	0	8740	Pittem	0,39%
41	12100042	233,03	ha	Danny	Lannoo	Vijverstraat	7A	0	8780	Oostrozebeke	1,32%
42	12100043	405,95	ha	Jeannin	Verscheure	Leegstraat	127	0	8780	Oostrozebeke	2,30%
43	12100044	68,83	ha	Jeannin	Verscheure	Leegstraat	127	0	8780	Oostrozebeke	0,39%
44	12100045	73,05	ha	Jeannin	Verscheure	Leegstraat	127	0	8780	Oostrozebeke	0,41%
45	12100046	97,28	ha	Christophe	Minne	Oosthoekstraat	19	0	8720	Dentergem	0,55%
46	12100047	75,84	ha	Christophe	Minne	Oosthoekstraat	19	0	8720	Dentergem	0,43%
47	12100048	219,94	ha	Kenny	Leyn	Spilstraat	119	0	8980	Zonnebeke	1,25%
48	12100049	144,19	ha	André	De Vriendt	Torhoutsestraat	34	0	8020	Ruddervoorde	0,82%
49	12100050	468,65	ha	Franz	Loontjes	Wortegemstraat	24	0	9771	Kruisem	2,65%

50	12100051	56,01	ha	Rino	Vervaeke	Bosakkerstraat	67	0	8700	Tielt	0,32%
51	12100052	361,81	ha	Dirk	Waelkens	Waregemstraat	136	0	9870	Zulte	2,05%
52	12100053	704,34	ha	Danny	Lannoo	Vijverstraat	7A	0	8780	Oostrozebeke	3,99%
53	12100054	269,73	ha	Pol	Desmet	Marialoopsesteenweg	25	0	8700	Tielt	1,53%
54	12100055	64,72	ha	Francis	Deklerck	Robert Schumanstraat	3	0	8700	Tielt	0,37%
55	12100056	63,57	ha	Francis	Deklerck	Robert Schumanstraat	3	0	8700	Tielt	0,36%
56	12100057	132,69	ha	Francis	Deklerck	Robert Schumanstraat	3	0	8700	Tielt	0,75%
57	12100058	71,55	ha	Francis	Deklerck	Robert Schumanstraat	3	0	8700	Tielt	0,41%
58	12100059	139,02	ha	Yves	Maenhout	Wannegem-Ledestraat	20	0	9772	Kruisem	0,79%
59	12100060	37,22	ha	Yves	Maenhout	Wannegem-Ledestraat	20	0	9772	Kruisem	0,21%
60	12100061	291,29	ha	Bertrand	Vercruysse	Bruggestraat	9	0	8480	Eernegem	1,65%
61	12100062	180,65	ha	Dirk	Lips	Malsemstraat	98	0	9880	Lotenhulle	1,02%
62	12100063	166,71	ha	Johan	Lauwers	Karreweg	79	0	9770	Kruisem	0,94%
63	12100064	221,50	ha	Etienne	De Mey	Poekestraat	83	0	8755	Ruiselede	1,25%
64	12100065	218,19	ha	Jacques	Bergez	Brugstraat	55	0	9880	Aalter	1,24%
65	12100067	661,48	ha	Renaat	De Wever	Kruishoutemstraat	43	0	9870	Zulte-Machelen	3,75%
66	12100068	756,93	ha	Patrick	Vaneeckhoutte	Stedemolenstraat	29	0	8700	Tielt	4,29%
67	12100069	197,08	ha	Patrick	Vaneeckhoutte	Stedemolenstraat	29	0	8700	Tielt	1,12%
68	12100070	326,03	ha	Rino	Vervaeke	Bosakkerstraat	67	0	8700	Tielt	1,85%

69	12100071	513,70	ha	Yves	Ledoux	Vlietestraat	180	0	8531	Hulste	2,91%
70	12100072	42,87	ha	Etienne	Veermeer	Oostmolenstraat	213	0	9880	Aalter	0,24%
71	12100073	123,00	ha	Yves	Maenhout	Wannegem-Ledestraat	20	0	9772	Kruisem	0,70%
72	12100074	83,75	ha	Frederik	Wouters	t Hof van Wingene	11	0	8750	Wingene	0,47%
73	12100075	138,03	ha	Dirk	Lapauw	Heirbaan	15	0	9800	Gottem	0,78%
74	12100077	162,13	ha	Daphné	Naassens	Leiemeersdreef	1	0	9800	Deinze	0,92%
75	12100078	68,53	ha	Rino	Vervaeke	Bosakkerstraat	67	0	8700	Tielt	0,39%
76	12100079	75,61	ha	Marc	Christiaens	Grote Heerweg	164	0	8791	Beveren-Leie	0,43%
77	12100080	91,13	ha	Jo	Lambrecht	Rijksweg	163	0	8710	Wielsbeke	0,52%
78	12100081	41,63	ha	Dirk	Gyselinck	Kraaistraat	25	0	8720	Dentergem	0,24%
79	12100082	79,02	ha	Rik	Dewiele	F. Vervaeckestraat	18	0	8870	Izegem	0,45%
80	12100083	82,18	ha	Gaspard	Vandewalle	Jozef Cardijnstraat	54	0	8740	Pittem	0,47%

